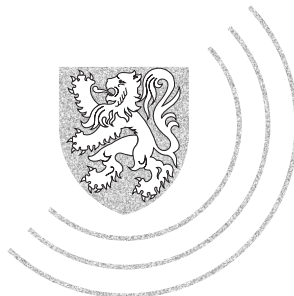

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2003-2004

27 oktober 2003

BELEIDSBRIEF

Cultuur

Beleidsprioriteiten 2003-2004

ingediend door de heer Paul Van Grembergen,
Vlaams minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Cultuur, Jeugd en Ambtenarenzaken

INHOUD

	Blz.
I. Realisaties 1999 – 2003 en plannen voor 2004	5
1. Integraal cultuurbeleid	5
2. Transversaal beleid	6
2.1. Cultuurcommunicatie	7
2.2. Culturele topevenementen	7
2.3. Internationaal cultuurbeleid	8
2.4. Cultuurparticipatie en kunsteducatie	11
2.5. Cultuur en Onderwijs	12
2.6. Infrastructuur	13
2.7. Bedrijfsvoering	14
2.8. Adviesorganen en steunpunten	15
2.8.1 Advisering	15
2.8.2 Steunpunten	16
2.9. Arbeidsrechtelijke zaken	17
2.9.1. Statuut van de kunstenaar	17
2.9.2. DAC en social profit	17
2.10. Beleidsgericht onderzoek	18
2.11. Cultuurpact	18
2.12. Grote instellingen	19
2.13. Sociaal-artistieke werkingen	20
2.14. Specifieke initiatieven	21
2.14.1. Prijzen van de Vlaamse Gemeenschap	21
2.14.2. Versterking administratie Cultuur	21
2.14.3. Duurzame culturele initiatieven in Limburg	21
2.14.4. Bruegelproject	22
3. Kunsten	23
3.1. Algemeen	23
3.2. Architectuur en vormgeving	24
3.3. Beeldende kunst	26
3.4. Film	29
3.5. Podiumkunsten en muziek	30
3.5.1. Podiumkunsten	30
3.5.2. Muziek	30
3.6. Taal en Letteren	31

4. Cultureel erfgoed	33
4.1. Cultureel erfgoed wordt een beleidssector	33
4.2. Erfgoedconvenants en punctuele participatie-initiatieven	33
4.3. Volkscultuur	34
4.4. Musea	35
4.5. Archieven	36
4.6. Ondersteunende instrumenten	37
4.7. Bescherming	37
4.8. Epiloog	37
5. Sociaal-cultureel werk	38
5.1. Amateurkunsten	38
5.2. Sociaal-cultureel volwassenenwerk	39
5.3. Lokaal cultuurbeleid	40
5.4. Circusbeleid	42
6. Samenvatting van de beleidsrealisaties sinds 1999	42
7. Samenvatting van de plannen voor 2004	44
Transversaal	44
Kunsten	45
Erfgoed	45
Sociaal-cultureel werk	45
8. Financieel overzicht per programma sinds 1999	46
II. Uitvoering regeerakkoord	47
A. Cultuur	47
1. Het belang van cultuur	47
2. Complementariteit en decentralisatie	47
3. Cultureel aanbod	47
4. Het culturele middenveld	47
5. Ontzuiling	48
6. Bibliotheken en cultuurcentra	48
7. Kunsten	49
8. Statuut van de kunstenaar	49
9. Een actief jongerenbeleid	49
10. Monumenten en landschappen, archeologie en hedendaagse architectuur	49
B. Media	50
1. Nieuwe media	50
2. Vlaams filmbeleid	50

III. Voortgangscontrole resoluties en moties Vlaams Parlement	51
1. Resolutie over circusbeleid	51
2. Met redenen omklede moties	51

I. REALISATIES 1999 – 2003 EN PLANNEN VOOR 2004

1. Integraal cultuurbeleid

De kern van het cultuurbeleid kan omschreven worden als **integraal beleid**.

In de beleidsnota Cultuur werden vier grote doelstellingen vooropgesteld. Ze gingen over de rijkdom van het culturele landschap, de cultuurparticipatie, de rol van de steden en een open internationaal cultuurbeleid.

Deze doelstellingen kregen tijdens de beleidsperiode gestalte in een aantal acties, zoals in nieuwe regelgeving, heroriëntaties van begrotingsposten, campagnes en nieuwe initiatieven, maar vooral in de uitkristallisering en concretisering van een aantal onderliggende principes zoals kwaliteit, integraal beleid, cultuurparticipatie, transparantie, gemeenschapsvorming ...

De noodzakelijkheid van een **kwalitatieve** benadering laat zich straks zien in een aantal domeinen die tot op heden haast uitsluitend kwantitatief werden benaderd. Onder meer het sociaal-cultureel werk, de amateurkunsten, de cultuurcentra, sociaal-artistieke projecten, het landelijk jeugdwerk voegen zich bij de kwaliteitsbeoordeling die reeds gemeengoed is bij de kunsten. Cultuur is niet alleen te vatten in getallen, maar des te meer in inhouden, methoden en maatschappelijke doelstellingen.

Het thema van de **cultuurparticipatie** is niet meer weg te denken. Dat komt indirect tot uiting in de decreten over opdrachten van de cultuurcentra, de openbare bibliotheken, de benadering van het cultureel erfgoed, de regeling rond de topevenementen en de rechtstreekse cultuurparticipatieprojecten. Nog meer directe uitingen van het thema cultuurparticipatie zijn initiatieven zoals Cultuurnet, de toenadering tussen Cultuur en Onderwijs, de rechtstreekse ondersteuning van kansarmen in hun participatie enzovoort. De cultuurparticipatie vergroten en verbreden kan immers enkel slagen door de inzet van verschillende instrumenten, bij vele groepen uit de bevolking en met verschillende methoden.

Het spreekt voor zich dat een verhoging en verbreding van de cultuurparticipatie moet samengaan met de verdieping van de culturele competentie. Dat uit zich in het beleid voor de cultuurcentra, de kunsteducatie, de leesbevordering enzovoort.

De architectuur, die de **indeling en de transparantie** van het cultuurbeleid weergeeft, komt steeds nadrukkelijker in beeld. Een goede ordening van raden en steunpunten, het streven naar een doorzichtiger begroting en de nieuwe indeling van het homogene bevoegdheidsdomein zullen daarvan in de toekomst de veruitwendiging zijn. Het beleidsdomein Cultuur, Jeugd, Sport en Media benaderen we voortaan als een familie met zes telgen. De zes beleidsvelden zijn Kunsten, Erfgoed, Sociaal-Cultureel Volwassenenwerk, Jeugd, Sport en Media. Die indeling wordt de hefboom voor de hervorming van de strategische adviesraden en beoordelingscommissies. Een efficiëntere, beter ondersteunde, en dus betere advisering moet de kwaliteit van het cultuurbeleid zelf nog versterken. Die advisering moet motieven en keuzes zichtbaar en bespreekbaar maken. De implementatie van het gevoerde kerntakendebat past in hetzelfde kader. We moeten verder streven naar afgebakende en complementaire taken en verantwoordelijkheden van elk overheidsniveau (Vlaamse Gemeenschap, provincies en gemeenten). Dat zal stapje per stapje gaan, vooral omdat er belangrijke financiële aspecten aan verbonden zijn.

Het **integrale** cultuurbeleid laat zich ook zien in de toename van het aantal transversale materies en acties. Ze overschrijden en overstijgen een traditionele sector en grijpen breed in. Er is nu steeds meer aandacht voor bijvoorbeeld kunsteducatie, het statuut van de kunstenaar, cultuurcommunicatie, grote-instellingenbeleid, internationale werking, cultuurparticipatie ...

Ook binnen een domein als de kunsten groeien regelingen en werkwijzen naar elkaar toe. Het net ingediende Kunstendecreet is daar de uiting van, evenals een Cultureel-Erfgoeddecreet, de integrale aanpak van het lokale cultuurbeleid en het lokale jeugdwerkbeleid enzovoort.

Een en ander is stevig gelinkt aan wat we ondertussen de **vijf functies** van het cultuurbeleid zijn gaan noemen. Het zijn de volgende:

1. individuele competentie: het ontwikkelen van het vermogen en de bevordering van de mogelijkheden van elk individu om met cultuur om te gaan;
2. gemeenschapsvorming en sociale activering: alle vormen van activiteiten die de kwaliteit en de samenhang van de gemeenschappen versterken;
3. creatie: zowel het niet-instrumentele creatieve scheppen als het betekenis geven;
4. bewaring: het bewaren en het hermaken van datgene wat maatschappelijk relevant wordt geacht;
5. presentatie: het geven van een maatschappelijke plaats aan wat we creëren en bewaren.

Het gaat dus om een mix van functies die enerzijds betrekking hebben op de verhouding tussen het individu en dat wat gecreëerd, bewaard en gepresenteerd wordt, en anderzijds op de verhoudingen tussen individuen en groepen onderling. Met het samenspel van doelstellingen, functies en instrumenten hopen we de verankering van de maatschappelijke noodzaak van kunst en cultuur te bewerkstelligen - meer aandacht ervoor - en continuïteit op langere termijn te brengen voor al wie met kunst, sociaal-cultureel werk, cultureel erfgoed, jeugd, sport en media dagelijks bezig is, als creator, spreider, educator, deelnemer of beoefenaar.

Het gaat finaal altijd om de samenleving, om de diverse en multiculturele gemeenschappen van mensen.

Het cultuurbeleid moet blijvend bijdragen aan de vorming van een gemeenschap van competente en cultuurrijke burgers. Dat noemen we **gemeenschapsvorming**. Het moet de zorg wegdragen van al wie met cultuur begaan is, van de professional en de amateur, de geëngageerde vrijwilliger en de stafmedewerker, de kunstenaar en het gezelschap, de vereniging en het orkest. Elk op zijn eigen plek en met zijn eigen mogelijkheden.

2. Transversaal beleid

De ambities in de beleidsnota waren niet klein: zo moest de Vlaamse minister van Cultuur steeds de culturele dimensie in alle beleidsdomeinen van de Vlaamse regering onderzoeken. Ook dat is onderdeel van een integraal cultuurbeleid. Architectuur en ruimtelijke ordening, culturele eindtermen in het onderwijs, cultuurleven en mobiliteit, media, landschappelijk, onroerend en archeologische erfgoed, toerisme, buitenlands beleid... er zijn genoeg dwarsverbindingen in de verschillende beleidsdomeinen. Dat vereist het nodige overleg met de collega-ministers en de betrokken kabinetten en administraties.

Er is tijdens deze beleidsperiode wel degelijk veel overleg geweest met andere ministers, hun kabinetten en administraties. Dat liep echter niet steeds gemakkelijk. De markantste resultaten zijn:

versterking van de band tussen Ontwikkelingssamenwerking en Cultuur: uitte zich in prioritaire

- culturele programma's in ondermeer Zuid-Afrika;
- samenwerking tussen Onderwijs en Cultuur: zie verder in deze nota;
- afstemming met monumentenzorg inzake varend erfgoed, erfgoedconvenants e.a.;
- samenwerking met de minister-president inzake het geplande holocaustmuseum en de musea van de Vlaamse ontvoogding (concept gewijzigd naar stadsmusea: Bijloke Gent en Museum aan de Stroom in Antwerpen, die zich allebei in de ontwerp- of realisatiefase bevinden;
- overleg met de cel van de Vlaamse Bouwmeester over architectuurbeleid;
- overleg met het kabinet van de Vlaamse minister van Economie en het VIZO over vormgeving.

Het is evenwel nog niet mogelijk te concluderen dat deze doelstelling succesvol is waargemaakt. Het water tussen de verschillende actoren op de verschillende bevoegdheidsdomeinen (ministers, kabinetten, administraties, steunpunten enzovoort) is vaak nog heel diep. Toch wordt gestaag vooruitgang geboekt.

Ook de verhouding tussen de overheden herschikken was een doelstelling van hetzelfde gehalte. Het door de Vlaamse regering, de provincies en de gemeenten gevoerde kerntakendebat was hier het overkoepelende initiatief. Het resulteerde in een bestuursakkoord. Voor Cultuur zijn er duidelijke bevoegdheden en verantwoordelijkheden toegekend aan elk niveau, maar de implementatie ervan zal nog vele jaren tijd in beslag nemen. Naast de financiële aspecten spelen immers nog tal van psychologische en historische elementen een rol. Stap voor stap worden toch een aantal zaken geïmplementeerd. In deze geest werden tal van initiatieven genomen, onder meer:

- de realisatie van het decreet Lokaal Cultuurbeleid;
- de implementatie van erfgoedconvenants;
- de subsidiëring van regionale musea (vooral stedelijke en gemeentelijke musea);
- de vervanging van de koppelsubsidie in het podiumKunstendecreet door een convenantsregeling.

Ook de federale overheid kwam in beeld. Het streven naar een gezamenlijk beheer van de federale culturele instellingen was dan wel een te hoog gegrepen ambitie, toch werden op dit terrein de eerste voorzichtige stappen gezet. De belangrijkste stap is de rechtstreekse subsidiëring van het Paleis voor Schone Kunsten. Maar dan nog beheren we niet echt mee. Er is met betrekking tot de relatie met de federale culturele instellingen nog heel veel werk aan de winkel, werk van lange adem. Het is een complexe materie, de politieke geladenheid is hoog, de federale overheid wil niet verder gaan en de Franse Gemeenschap wil al helemaal niet meestappen ...

2.1. Cultuurcommunicatie

Beleidsnota

De beleidsnota bevatte geen hoofdstukje over cultuurcommunicatie. Er werd wel uitgebreid aandacht besteed aan de cultuurparticipatie, vraag en aanbod, informatie en competentie. Na een zekere tijd ontstond dan ook de behoefte om een aantal van de acties te bundelen, des te meer omdat de rol van de cultuurcommunicatie in de participatiebevordering zeer belangrijk bleek te zijn.

Gerealiseerd

Om de verschillende activiteiten op te zetten, werd Cultuurnet opgericht, eerst onder de naam Vlaams Centrum voor Cultuurcommunicatie. Naast tal van andere acties, staat in de eerste fase de realisatie van de Cultuuratabank centraal.

2004

In 2004 wordt de Cultuuratabank operationeel. Vanaf dan zal Cultuurnet een meer publiek leven leiden.

2.2. Culturele topevenementen

Beleidsnota

Evenementen richten zich op een breed publiek, hebben een duidelijke internationale ambitie en worden veelal georganiseerd in samenhang met de toeristische sector. Ze zijn meestal multidisciplinair, soms verbonden met infrastructurele of stedelijke ontwikkelingen op lange termijn. De financiering ervan is meervoudig, deels ook van de begroting Cultuur. Tot 1999

werden de middelen ad hoc toegekend, zonder al te veel duidelijkheid. Bedoeling was hiermee te breken en te komen tot een samenhangend beleid.

Gerealiseerd

De evenementen vallen uiteen in twee grote soorten: enerzijds evenementen binnen een bepaalde discipline en de daarbij behorende reguliere subsidielijnen en anderzijds multidisciplinaire evenementen die buiten de vigerende regelingen vallen. Voor de eerste groep werden de projectsubsidies in de diverse velden verruimd. Voor de tweede groep werd gekozen voor een separate beleidsnota voor de grote evenementen, een experimentele reglementering en een afzonderlijke basisallocatie op de cultuurbegroting. Op die manier werden onder meer Brugge 2002, Anno '02, Beaufort 2003 gesubsidieerd. Door de grote druk op de begroting, het minder grote aanbod van evenementen en de eigen keuze om duurzame werkingen prioritair te behandelen, werd het krediet op de begroting vanaf 2003 echter verminderd.

2004

De aangekondigde vermindering gaat verder, maar er blijft een beperkt bedrag behouden.

2.3. Internationaal cultuurbeleid

Beleidsnota

Om een coherent internationaal cultuurbeleid te kunnen voeren, werden bij het begin van de legislatuur de middelen voor internationaal cultuurbeleid grotendeels gegroepeerd bij de administratie Cultuur. De overheveling van de middelen was meer dan een materiële transactie, ze plaatste het internationale beleid ook inhoudelijk daar waar het thuishoort: in het hart van het cultuur- en kunstenbeleid. Een adequaat internationaal cultuur- of kunstenbeleid heeft zijn voedingsbodem in het gevoerde binnenlandse cultuur- of kunstenbeleid. De grootste uitdaging lag dan ook hierin om het internationale beleid te integreren in de verschillende onderdelen van het cultuurbeleid.

Om het gewenste beleid te realiseren, werden een aantal geografische prioriteiten vastgelegd en werden een aantal instrumenten gecreëerd of versterkt (de zogenaamde ankerpunten, de bilaterale en multilaterale samenwerking ...).

Gerealiseerd

a. Goed nabuurschap

In het kader van het goed nabuurschap werden 1) de samenwerking met Nederland, 2) de samenwerking met de Franse Gemeenschap en 3) de samenwerking met Nordrhein-Westfalen en Nord-Pas-de-Calais als belangrijke prioriteiten naar voren geschoven. Deze samenwerkingsverbanden werden in de loop van de legislatuur uitgebouwd en waar nodig aangepast.

Nederland

De samenwerking met Nederland zit stevig verankerd in het cultureel akkoord en de daaraan verbonden commissie, alsook in de werking van de Taalunie (zie verder).

De commissie in het kader van het cultureel verdrag tussen Vlaanderen en Nederland legde op basis van de conferentie van eind 1999 in Gent een actieplan vast voor vier jaar. Ondanks de voorstellen voor concrete samenwerking, onder andere het vuurtorenmodel in de podiumkunsten, de gemeenschappelijke kunstenaarsarchieven, gezamenlijke promotie in het buitenland, leeft het gevoel dat deze en andere initiatieven niet altijd tot het gewenste resultaat leiden. De evaluatie van de lopende initiatieven, alsook van de rol en opdracht van de commissie wordt uitermate noodzakelijk. Het lijkt ons een goed ogenblik om bij het einde van de legislatuur kritisch om te kijken en toekomstgerichte doelstellingen te formuleren die de Nederlands-Vlaamse samenwerking opnieuw meer slagkracht kunnen geven.

Een Nederlands-Vlaams Huis in Brussel

Een ander belangrijk voornemen was de oprichting van een Europees Nederlands-Vlaams Huis in Brussel. Hiervoor werden ondertussen belangrijke stappen ondernomen. De Vlaamse Gemeenschap heeft een gebouw met aanpalend perceel aangekocht. In overleg met de Nederlandse overheid werd tevens een plan uitgewerkt. De uitgangspunten van dit huis zijn ondertussen wel geëvolueerd. Waar in de beginfase nog veel nadruk lag op de uitstraling van de gemeenschappelijke taal en literatuur, zijn de accenten ondertussen verschoven naar een huis met een duidelijk internationaal profiel: een Europees huis met ruimte voor reflectie en debat over maatschappelijke en culturele aspecten in het nieuwe uitgebreide Europa.

Een Nederlands-Vlaamse ambtelijke stuurgroep zal een verkenner/onderzoeker aanstellen, die de functies, de organisatie en andere praktische en financiële aspecten in kaart zal brengen. Het bestaande gebouw zou met een minimum aan kantoren en vergaderruimtes en met een nieuwe horeca half 2004 kunnen opengaan als het Nederlandse voorzitterschap van de Europese Unie ingaat. De nieuwbouw is te realiseren tegen eind 2005.

De Brakke Grond

In juli 2002 keurde het Vlaams Parlement het principe van het verzelfstandigen van de toenmalige DAB Het Vlaams Cultuurhuis de Brakke Grond in Amsterdam goed. Ook in de loop van 2003 werd deze belangrijke operatie ook in de feiten voortgezet. Na de hervorming van de statuten, de aanstelling van een nieuw bestuur en de aanstelling van een nieuwe directeur werd in het najaar een vernieuwde beheersovereenkomst gesloten. De Brakke Grond staat voor de uitdaging om de nieuwe context in 2004 te vertalen in een beleidsplan voor de volgende jaren.

Samenwerking met Wallonië

Met Wallonië en de Franse Gemeenschap delen wij een belangrijk stuk geschiedenis, cultuur en federale instellingen. Om deze bijzondere band te versterken, werd het sluiten van een cultureel verdrag met de Franse Gemeenschap naar voor geschoven. Hoewel de samenwerking aan verschillende concrete dossiers zeer goed is verlopen, hebben we de verschillende aanzetten om tot een cultureel verdrag te komen, niet succesvol kunnen afronden. De ontwerptekst voor een cultureel verdrag is opgevat als een kaderovereenkomst, die ruimte laat voor verschillende vormen van samenwerking tussen de twee gemeenschappen. Het politieke klimaat is er vandaag nog niet rijp voor om deze overeenkomst te ondertekenen.

De band met de andere burenen

Nord-Pas-de-Calais en Nordrhein-Westfalen werden tevens als bevoorrechte regio's naar voor geschoven in de vorm van uitwisselingsprogramma's, actieve samenwerking in euregio's en prominente aanwezigheid in steden als Keulen en Rijsel.

Dat resulteerde in 2001 in een grootschalig project van Vlaamse kunstenaars in Nordrhein Westfalen en in een beperktere presentatie van Duitse kunstenaars in Vlaanderen. De nadruk in dit samenwerkingsverband is in de loop van de legislatuur verschoven van het ondersteunen van uitwisselingsprogramma's naar een samenwerking op structureel, beleidsvoorbereidend niveau. Met de uitbreiding van de Europese Gemeenschap is een structureel overleg met onze naaste regio's van cruciaal belang om te kunnen wegen op de besluitvorming.

b. Vlaanderen en de wereld

De andere prioritaire gebieden zijn, naast Nederland, Frankrijk en Duitsland, Catalonië, Schotland en Wales, de landen van Noord-, Centraal- en Oost-Europa. Buiten Europa zijn dat de provincie Quebec, de Verenigde Staten, Zuidelijk Afrika en Marokko.

De samenwerking met deze landen kreeg vorm door:

- 1) prioritair voorrang te geven aan projecten die in deze landen of regio's werden opgezet.

Via de reglementen voor projecten met internationaal oogmerk werd de afgelopen jaren een wezenlijke ondersteuning geboden die de aanwezigheid van onze Vlaamse kunstenaars en organisaties versterkte;

2) door als overheid bijzondere projecten in deze gebieden te initiëren of te realiseren (zoals bijvoorbeeld in Quebec en Zuidelijk Afrika).

Zo werden de afgelopen jaren op initiatief van de overheid een aantal belangwekkende tentoonstellingen / voorstellingen georganiseerd: '100 jaar design in Vlaanderen' in Porto (2001) en Helsinki (2002); Ensor in Sint-Petersburg, Jan Fabre in Salamanca, De hedendaagse dansgezelschappen Rosas, les C de la B en Ultima Vez in Porto, 'Art in Flanders and Wales' in Cardiff (2002), 'Danse en Avant' in Montreal (2003)...

De samenwerking met Zuid-Afrika spitste zich vooral toe op projecten die naast een culturele ook een ontwikkelingsdimensie in zich dragen. Momenteel lopen een aantal duurzame projecten op het vlak van lokaal jeugd-en cultuurbeleid, de opstart van gemeenschapscentra, een project rond cultuur en onderwijs en twee projecten 'Arts and Crafts'.

Tevens werden in 2001 onder het Belgische voorzitterschap van de Europese Unie drie resoluties goedgekeurd en werd een seminarie muziek georganiseerd:

1. de resolutie plaats van de cultuur in Europa: centrale boodschap was dat cultuur een communautaire bevoegdheid moet blijven, dat de culturele diversiteit gestimuleerd moet worden en dat de samenwerking op het vlak van cultuur een toegevoegde waarde moet aanreiken in het maatschappelijke debat;
2. de resolutie cultuur en kennismaatschappij: deze resolutie was bedoeld om een nieuwe dynamiek te lanceren in de culturele sector op het vlak van nieuwe technologieën. In dat verband werden er twee seminaries georganiseerd over classificatie van culturele websites en een seminarie over digitalisering van cultureel erfgoed;
3. de resolutie cultuurgoederen: op verzoek van de lidstaten werd dit punt opgenomen tijdens het Belgische voorzitterschap. Het belang van deze resolutie bestaat erin een politiek signaal te geven dat er moet worden samengewerkt op alle niveaus en dat men rekening moet houden met de uitbreiding;
4. muziekseminarie: op expliciet verzoek van de commissie en de lidstaten werd er ook een seminarie georganiseerd over de globalisering en diversiteit, ondersteuningsmaatregelen voor de industrie, behoeften van de artiesten en culturele samenwerking en voorstellen voor een Europese actie voor muziek.

2004

De uitbreiding van de Europese Unie enerzijds en de effecten van de globalisering anderzijds maken een herziening van het systeem van de prioritaire gebieden noodzakelijk. Voor 2004 zou ik meer aandacht besteden aan de landen van Oost-en Centraal-Europa.

Prioritair is ook een versterkte aandacht voor de aanwezigheid van de Vlaamse Gemeenschap in de internationale instellingen en fora waar multilateraal cultuurbeleid wordt vormgegeven. Een actieve aanwezigheidspolitiek in de Europese Unie, de Raad voor Europa en de UNESCO blijven hierbij concrete aandachtspunten.

Culturele diversiteit en duurzame bilaterale ontwikkeling in het algemeen en de continuering van de ontwikkelingssamenwerking met Zuid-Afrika blijven ook in 2004 bijzondere aandachtspunten. Een belangrijk aandachtspunt in 2004 is de communicatie. Aan Cultuurnet Vlaanderen werd de opdracht gegeven om een concreet actieplan uit te werken dat kan leiden tot een betere communicatie over de cultuur uit Vlaanderen in het buitenland en over de buitenlandse activiteiten van onze kunstenaars en organisaties.

2.4. Cultuurparticipatie en kunsteducatie

Beleidsnota

In de beleidsnota wordt 'culturele competentie verruimen en cultuurparticipatie vergroten' als een van de vier kerndoelstellingen voor het cultuurbeleid naar voor geschoven. De invulling van deze doelstelling is velerlei: gaande van het stimuleren van de vraag, over het actief bemiddelen, tot meer aandacht besteden aan de omstandigheden.

Voor kunsteducatie zouden de versnipperde initiatieven vanuit een gemeenschappelijke visie worden benaderd.

Gerealiseerd

Zoals hoger gesteld komt dit indirect tot uiting in de decreten over opdrachten van de cultuurcentra, de openbare bibliotheken, de benadering van het cultureel erfgoed, de leesbevordering ... Een uitdrukkelijk instrument ter bevordering van de cultuurparticipatie is Cultuurnet.

Daarnaast werden ook specifieke initiatieven opgezet voor bepaalde doelgroepen of participatiedrempels. Het gaat daarbij zowel om participatieprojecten die een belangrijke communicatieve waarde hebben als om minder zichtbare initiatieven, zoals de ondersteuning van de cultuurparticipatie van mensen met een laag inkomen of de cultuurparticipatie van gedetineerden.

De aandacht voor cultuur en kansarmoede werd op verschillende manieren vertaald. In oktober 2000 werd gestart met een reglement voor de financiële ondersteuning van sociaal-artistieke projecten. Hiermee werden voornamelijk projecten beoogd waarin gewerkt werd aan sociale en culturele achterstelling vanuit artistieke processen met deze mensen en waarin maximaal de potenties van de mensen werden benadrukt. Het was een experimenteel reglement dat op basis van de ervaringen en tussentijdse evaluaties ook al meermaals werd bijgestuurd.

Er werd ook ruimte gemaakt voor specifieke participatieprojecten waarin het accent, anders dan in de sociaal-artistieke projecten, eerder op receptieve deelname dan op actieve deelname ligt. Hiervoor werden samenwerkingsverbanden aangegaan met een aantal sociale partners die de specifieke toeleiding van mensen met een laag inkomen naar het culturele aanbod voor hun rekening nemen. De Vlaamse Gemeenschap komt tegemoet in de kosten voor toegangskarten en een stuk van de nevenkosten. Een aantal sociale organisaties zijn verantwoordelijk voor de kwaliteit van de omkadering en de toeleiding.

In het kader van de culturele manifestaties werd ook een afzonderlijke vzw opgericht, CUBIDO, die de culturele manifestaties van onder andere psychiatrische patiënten, gedetineerden, senioren, vluchtelingen regelt.

In 2003 werd van start gegaan met een geactualiseerd reglement op de 'Culturele manifestaties'. Hierbij werd een goed evenwicht gevonden tussen de cultuurspreidingsdoelstelling en het geven van kansen aan nieuw talent. Dit reglement wordt in 2004 onverkort voortgezet.

Voor het beleid inzake kunsteducatie werd afstemming gezocht en gevonden tussen verschillende beleidslijnen. De kunsteducatie van jongeren kan ondersteund worden vanuit een jeugdbeleid via een nieuw uitvoeringsbesluit voor jeugdcultuur. In het nieuwe decreet voor het sociaal-cultureel werk kunnen een of meer landelijke gespecialiseerde vormingsinstellingen voor kunsteducatie een plek vinden. In het Kunstendecreet, ten slotte, wordt een plek vastgelegd voor kunsteducatie als toeleiding naar de kunsten.

2004

De realisatie van het Kunstendecreet betekent een belangrijke nieuwe impuls voor de cultuurparticipatie en kunsteducatie en zou de tekening compleet maken. De participatie van mensen met een laag inkomen wordt voort gezet met het oog op van de langetermijnvisie waarin deze participatie een plek vindt binnen netwerken tussen sociale en culturele partners op lokaal niveau.

De sociaal-artistieke projecten worden nog tot eind 2005 ondersteund met een afzonderlijk reglement (zie bij 2.13.)

De aandacht voor de cultuurparticipatie van bijzondere doelgroepen blijft bestaan. De samenwerking met CUBIDO en de bijzondere projecten met financieel armen worden dan ook voortgezet.

2.5. Cultuur en Onderwijs**Beleidsnota**

De beleidsnota 2000-2004 stelde zich tot doel om tot een hechtere samenwerking te komen tussen Cultuur en Onderwijs. Een gezamenlijke nota werd aangekondigd waarin de talrijke verbanden tussen het cultuurbeleid en het onderwijsbeleid zouden worden besproken.

Gerealiseerd

De gezamenlijke oplistings van een aantal aspecten die een gedeelde verantwoordelijkheid vroegen vanuit Cultuur en Onderwijs leidde op 18 februari 2002 tot de ondertekening van een protocol door de ministers Vanderpoorten en Anciaux. Dit protocol moet een duurzame samenwerking tussen Cultuur en Onderwijs mogelijk maken.

Dat protocol voorzag in de oprichting van een stuurgroep; een steunpunt Cultuur en Onderwijs; een regelmatig overleg tussen de administraties Cultuur en Onderwijs, en afstemming van de regelgeving.

In de loop van 2002 werden de stuurgroep en drie werkgroepen (school, vrije tijd en professionele tijd) geïnstalleerd, die de opdracht meekregen om een aantal beleidsadviezen te formuleren. Hun eerste opdracht luidde een advies te formuleren over het voornemen om een steunpunt voor Cultuur en Onderwijs op te richten. Hiervoor lanceerden beide ministers in 2002 een discussietekst.

Op basis van het advies van de stuurgroep en de administraties (juli 2003) zijn de ministers van Onderwijs en Cultuur tot het besluit gekomen dat er momenteel geen draagvlak bestaat voor de oprichting van een autonoom steunpunt Cultuur en Onderwijs. Er is nog onderlinge terreinverkenning noodzakelijk om tot een structurele samenwerking te komen. Wel wordt er veel belang gehecht aan de continuering van een gestructureerd overleg tussen beide administraties enerzijds en de versterking van de adviserende organen anderzijds.

2004

Terwijl het ambtelijke overleg en het expertenadvies momenteel allebei in de stuurgroep plaatsvinden, zullen in die zaken in de toekomst ontkoppeld worden. Enerzijds zal er een ambtelijk overleg op continue basis tussen de administraties Cultuur en Onderwijs geformaliseerd worden. Anderzijds zal de veldexpertise beter tot uiting kunnen komen in de advieswerkgroepen en de vernieuwde adviescommissie (vroegere stuurgroep).

In het voorjaar wordt er een studiedag gepland waar de huidige stuurgroep en de advieswerkgroepen de kans krijgen om de geformuleerde adviezen bekend te maken en toe te lichten.

2.6. Infrastructuur

Beleidsnota

Met het oog op de objectivering van de beslissingen werden de volgende uitgangspunten voor een landelijk infrastructuurbeleid centraal gesteld:

- groot en klein: medeverantwoordelijkheid als partner voor grote culturele infrastructuren met landelijke en Europese uitstraling in de grote steden (Antwerpen, Brussel en Gent), maar ook in andere steden en gemeenten, een impulsbeleid voor kleinschalige, gespecialiseerde culturele infrastructuur;
- erfgoed en toekomst: bestaande infrastructuren verdienen een maximale restauratie of renovatie;
- onderhoud: het beleid zal meer aandacht hebben voor dit aspect;
- bij partnerschap met andere overheden en het toevertrouwen van de exploitatie van infrastructuur, zijn sluitende afspraken nodig;
- culturele meerwaarde wordt nagestreefd door architectuur van de hoogste kwaliteit.

Verder werden deze uitgangspunten geconcretiseerd in de volgende projecten:

- een belangrijke investering in de Vlaamse Opera in Antwerpen, de bouw van een groot Europees Theater in Brussel, de bouw van een nieuw Forum voor de Kunsten in Gent en een toren voor deSingel in Antwerpen;
- infrastructuurimpulsbeleid voor bovenlokale jeugdinfrastructuur, muziekclubs en fuifzalen, repetitieruimtes, studio's en ateliers voor jongeren;
- Europees Nederlands-Vlaams Huis in Brussel.

Gerealiseerd

Groot en klein:

Enkele grote infrastructuurprojecten van uitzonderlijk belang werden gesubsidieerd. De keuze van deze projecten is vastgelegd in de culturele infrastructuurnota voor de volledige legislatuur. Deze nota vond reeds haar invulling door de vastlegging van middelen voor het Gallo-Romeins museum in Tongeren, het Ringtheater Troubleyn in Antwerpen, het Stadsmuseum de Bijloke in Gent, de eerste fase van de museumsite in Leuven en de eerste schijf en de architectuurwedstrijd voor het Forum in Gent. Het masterplan voor het Operagebouw in Antwerpen werd opgemaakt door architect Paul Robberecht.

Het nieuwbouwproject van de toren in deSingel is in volle ontwerpfase onder leiding van architect Stefaan Beel, terwijl een projectmanager en studie bureaus aangetrokken werden. De restauratie van het kasteel van Gaasbeek is voltooid. Voor het KMSKA wordt een masterplan opgesteld. Voor het jeugdcentrum de Hoge Rielen stelt de geselecteerde ontwerper, Studio Associato met Bernardo Secchi, het masterplan op.

Bij de renovatie van de Beursschouwburg in Brussel is de ruwbouw voltooid en de algemene technische en theatertechische voorzieningen worden afgewerkt tegen eind 2003.

Voor het Vlaams-Nederlands huis werd in Brussel naast de Muntchouwburg een pand aangekocht met de eraan palende bouwgrond. De gevel en het dak van het pand werden reeds volledig gerestaureerd.

Het project van een groot Europees Theater in Brussel werd na een grondige studie afgevoerd wegens de te hoge kostprijs van een dergelijk initiatief.

Sedert drie jaar wordt jaarlijks, volgens een experimenteel reglement, het bedrag van 1,5 miljoen euro toegewezen aan diverse projecten van sectorale infrastructuur met prioriteit voor muziekclubs, muziekeducatieve organisaties, kunstencentra en jeugdinfrastructuur van bovenlokaal belang.

Onderhoud:

De vaste regel om ongeveer 2,5 miljoen euro te besteden aan het permanente onderhoud van gebouwen met een culturele functie die aan de Vlaamse Gemeenschap toebehoren, wordt

permanent toegepast. Wij houden hierbij rekening met de onderhoudsprioriteiten, over de afdelingen en disciplines heen.

Architectuur van hoge kwaliteit:

De optie werd genomen om elk project systematisch onder te brengen bij de open oproep van de Vlaamse Bouwmeester, om de architecturale kwaliteit te waarborgen.

2004

De eerste fase van het masterplan voor het Operagebouw in Antwerpen wordt ingezet en vastgelegd.

De werken voor de nieuwe toren van deSingel in Antwerpen worden gestart.

Het masterplan voor het KMSKA in Antwerpen zal worden geëvalueerd, terwijl een eerste schijf voor de subsidiëring van het M.A.S. in Antwerpen wordt vastgelegd.

De Cultuurdatabank, een belangrijke immateriële culturele investering, wordt in 2004 gerealiseerd, terwijl de bouw van dansstudio's voor Les Ballets CdelaB en Muziek Lod op de Bijlokesite in Gent worden gesubsidieerd.

2.7. Bedrijfsvoering

Beleidsnota

De beleidsnota vermeldt deze materie niet expliciet. Nochtans bestond de behoefte om de expertise van de administratie bij de beoordeling van de subsidiedossiers, bij hun informatie- en ondersteuningstaak aan de beoordelingscommissies en bij hun financiële adviseringsrol, te versterken en uit te bouwen. Een gelijkaardige behoefte bestond voor de voortgangscntrole en de uitvoering van het infrastructuurbeleid.

Gerealiseerd

Een studie van Ernst & Young resulteerde in een stappenplan voor de verhoging van deze kennis en kunde, een voorstel van een aangepast rekeningstelsel voor de culturele sector en een uniform boekhoudkundig rapporteringsmodel, dat een betere vergelijking en evaluatie van de kosten mogelijk maakt. Betere vergelijking en evaluatie zullen niet enkel de controleopdracht ten goede komen, maar ook toelaten de sector te adviseren over bedrijfsvoering. Tevens werd een aanbeveling gedaan voor de creatie van een cel Bedrijfsvoering binnen de administratie Cultuur.

Er werd tevens een studieopdracht aan Infocus toegewezen, die aan de administratie Cultuur een model heeft verschaft ter onderhandeling en beoordeling van eigen onderhouds- en bouwopdrachten, ter vervulling van haar specifieke rol van bouwheer op de bouwterreinen en ter evaluatie en advisering van infrastructurale subsidiedossiers. Ook hier werd een aanbeveling gedaan over de expertise, die op permanente basis binnen de eigen administratie aangetrokken moet worden.

2004

Het implementeren van de resultaten van beide studies.

Het introduceren van het uniforme boekhoudkundige rapporteringsmodel in de sector. De opleiding van de dossierbeheerders binnen de administratie om met dat model te werken en de creatie van de cel Bedrijfsvoering.

De algemene toepassing van het model voor de beoordeling van infrastructuurprojecten en de aanwerving van infrastructuurdeskundigen.

2.8. Adviesorganen en steunpunten

2.8.1. Advisering

Beleidsnota

De beleidsnota Cultuur huldigt het principe van beleidsbevragend advies door deskundigen. De beleidsnota handhaaft met andere woorden het opzet van de Raad voor Cultuur, de Raad voor Volksontwikkeling en Cultuurspreiding, de Raad voor de Kunsten en hun adviesbeoordelingscommissies. De noodzaak om de werkvoorwaarden van raden en commissies te optimaliseren, werd tevens onderkend.

Gerealiseerd

De betrokken raden, commissies en beoordelingscommissies werden in de afgelopen vier jaar veelvuldig geraadpleegd, zowel op het vlak van beleidsvoorbereiding als op het vlak van beleidsuitvoering (de beoordeling van subsidiedossiers). Er werd werk gemaakt van een betere ondersteuning voor de raden en (beoordelings)commissies voorzover die ondersteuning mogelijk was en decretaal onderbouwd was. Dat gebeurde onder andere door de cel Cultuurbeleid van de administratie Cultuur, door copywriters in te huren voor de opmaak van adviezen over de subsidiedossiers, door de reisvergoeding van de leden beter te vergoeden.

De bestuurlijke reorganisatie van de Vlaamse Gemeenschap werpt een nieuw licht op de organisatie van onze adviesorganen.

In het kader van Beter Bestuurlijk Beleid worden drie kaderdecreten opgemaakt, namelijk het decreet Bestuurlijk Beleid, het Comptabiliteitsdecreet en het kaderdecreet tot regeling van strategische adviesraden. Deze decreten bieden een raamwerk voor de nieuwe bestuurlijke organisatie van de Vlaamse Gemeenschap. Het zogenaamde kaderdecreet bepaalt dat er per homogeen beleidsdomein één strategische raad wordt opgericht.

Door een apart kaderdecreet in te voeren wordt de band tussen de strategische advisering en de kwaliteitsbeoordeling doorgeknipt. De strategische raad krijgt een autonoom statuut (ook juridisch) terwijl de kwaliteitsbeoordeling wordt ingebed in de verschillende sectordecreten.

Met betrekking tot de kwaliteitsbeoordeling werd het proces in gang gezet om de werking van de beoordelingscommissies te regelen via de sectorale decreten. Dat gebeurde al in de decreten op het landelijke jeugdwerk, in het decreet op het gemeentelijke cultuurbeleid en in het decreet voor het sociaal-cultureel volwassenenwerk.

2004

Strategische advisering

De voornaamste opdracht voor 2004 is de opmaak en bekrachtiging van het oprichtingsdecreet voor één strategische Raad voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media.

Het homogene beleidsdomein Cultuur, Jeugd, Sport en Media omvat een aantal beleidsvelden die weliswaar thematisch bij elkaar aanleunen maar die tegelijk een zeer verschillend karakter hebben en dus een sterk gespecialiseerde knowhow vereisen. In elk geval is het nodig om de diversiteit van de beleidsvelden maximaal te behouden. Het oprichtingsdecreet probeert daarom de transparantie en flexibiliteit te koppelen aan de diversiteit binnen het beleidsveld Cultuur, Jeugd, Sport en Media.

Rekening houdend met deze diversiteit zal de Raad voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media samengesteld worden uit vier permanente kamers en een overkoepelend, coördinerend orgaan. De vier kamers adviseren over:

- 1° professionele kunsten en cultureel erfgoed;
- 2° sociaal-cultureel werk;
- 3° sport;
- 4° media.

De strategische raad heeft een beleidsvoorbereidende opdracht. De centrale opdracht van de Raad voor Cultuur, Jeugd, Media en Sport bestaat uit het verlenen van strategisch advies. Belangrijk is

om deze opdracht in ruime zin te interpreteren. Het gaat niet enkel om een reactieve advisering naar aanleiding van reeds uitgewerkte beleidsvoorstellen. Beleidsgerichte advisering moet ook kunnen plaatsvinden in een fase waarin de minister nog geen volledige duidelijkheid heeft over een problematiek en het beleid nog in een ontwikkelingsfase verkeert.

De kwaliteitsbeoordeling

Zoals reeds gezegd, wordt de kwaliteitsbeoordeling ingeschreven in de sectorale decreten. Op het niveau van de kwaliteitsbeoordeling zullen er voortaan twee soorten commissies werkzaam zijn: adviescommissies en beoordelingscommissies.

Per beleidsveld zal er telkens één adviescommissie worden geïnstalleerd. De adviescommissies coördineren, verlenen feedback, bewaken de methodologie, formuleren beleidsmatig advies op basis van het beoordelingswerk en behandelen transversale dossiers. Ze komen niet rechtstreeks tussen in de werkzaamheden van de beoordelingscommissies. Er is één adviescommissie per beleidsveld: Kunsten, Cultureel Erfgoed, Sociaal-Cultureel Veld, Jeugd, Sport en Media.

Adviescommissies krijgen alle stukken van de beoordelingscommissies toegezonden.

Voor het kwalitatieve, inhoudelijke advies over dossiers wordt het systeem van beoordelingscommissies gehandhaafd. Deze beoordelingscommissies werden eind 2003 opnieuw samengesteld op basis van deskundigheid voor onderdelen van een beleidsveld of voor transversale beleidsaspecten. In 2004 en de volgende jaren zal de werking van de adviescommissies en beoordelingscommissies stelselmatig worden ingevoegd in de sectordecreten, voorzover die daaraan nog niet aangepast zijn.

2.8.2 Steunpunten

Beleidsnota

Een heldere positionering en taakomschrijving van de steunpunten was een van de belangrijkste zorgen bij het begin van de legislatuur. Naast het formuleren van een uniforme opdracht werd ook gezocht naar een grotere samenhang en mogelijkheid tot samenwerking tussen de steunpunten. Vanaf het begin van de jaren tachtig ontstonden een aantal organisaties met een ondersteunende functie in hun sector, meer bepaald het Vlaams Theater Instituut, het Vlaams Centrum voor Amateurkunsten en het Vlaams Centrum voor Volksontwikkeling (later omgevormd tot Socius), die een belangrijke invloed hebben gehad op de professionalisering van hun sector en op een aantal ontwikkelingen in het overheidsbeleid. Deze instellingen konden rekenen op de steun van de overheid, of de overheid richtte ze mee op.

Gerealiseerd

Tijdens de huidige legislatuur werd de behoefte aan dit soort intermediaire instellingen onderkend. In die context heeft de overheid bijgedragen tot de oprichting van een aantal nieuwe steunpunten in sectoren waar tot dan nog geen intermediaire structuur bestond. Het gaat hier met name om het Muziekcentrum Vlaanderen, het Initiatief Beeldende Kunst, het Initiatief Audiovisuele Kunsten, het Vlaams Architectuur Instituut, de erfgoedsteunpunten Vlaams Centrum voor Volkscultuur en Culturele Biografie Vlaanderen, het Steunpunt Jeugd, het Vlaams Centrum voor de Openbare Bibliotheken (VCOB), de Stichting Lezen, Cultuur Lokaal en Cultuurnet Vlaanderen.

Door de taakstelling en de positionering van de steunpunten decretaal vast te stellen in de sectorale decreten werd ook grotendeels tegemoetgekomen aan de behoefte aan duidelijke positionering en taakomschrijving.

Hieruit kwam tevens de decretale verplichting voort om met elk van de steunpunten een beheersovereenkomst te sluiten. Met de meeste steunpunten werd reeds een beheersovereenkomst gesloten. De taakstelling en reguliere evaluatie van de werking vormen de belangrijkste elementen van deze overeenkomsten.

De gewenste samenwerking tussen de steunpunten verloopt momenteel eerder informeel. Er zijn nog teveel verschillen tussen de verschillende steunpunten om tot een vergaande samenwerking (fusie) te komen. Naar gelang van de ontwikkelingen in de verschillende sectoren en rekening houdend met de nieuwe decreten (onder andere Kunstendecreet en Erfgoeddecreet) zal een geleidelijke hergroepering en een duidelijker positionering van de steunpunten ten aanzien van de overheid overwogen kunnen worden.

2004

In 2004 zullen nog een aantal beheersovereenkomsten gesloten of aangepast worden.

2.9. Arbeidsrechtelijke zaken

2.9.1. Statuut van de kunstenaar

Beleidsnota

In de beleidsnota wordt duidelijk gesteld dat de Vlaamse Gemeenschap meedenkt rond de uitwerkingen van regelingen voor het kunstenaarsstatuut. Vanuit de bezorgdheid om de kunstenaar zullen wij het debat met het federale niveau voeren.

Gerealiseerd

Op 24 december 2002 werd de federale Programmawet goedgekeurd, waarin het sociaal statuut van de kunstenaars geregeld wordt. Het uitgangspunt van de nieuwe federale wet is dat kunstenaars die in opdracht artistieke prestaties of artistieke werken maken, onderworpen worden aan de werknemersregeling, tenzij ze opteren voor het zelfstandigenstatuut, maar dan moeten ze wel bewijzen dat ze socio-economisch onafhankelijk zijn.

Hiertoe was er regelmatig overleg tussen de Vlaamse Gemeenschap en de federale minister van Sociale Zaken.

De Vlaamse overheid heeft een erkenningsregeling voor deze nieuwe uitzendbureaus in de artistieke sector, de Sociale Bureaus voor Kunstenaars (SBK's), goedgekeurd.

Op fiscaal vlak zijn er echter geen hervormingen goedgekeurd.

2004

De oprichting van het Kunstenloket met als kerntaken: een informatie- en documentatiecentrum in verband met de sociale en fiscale problematiek van de kunstenaar, eerstelijns hulp voor de kunstenaar en arbeidsbemiddeling in samenwerking met de SBK's. Deze instelling wordt opgenomen in en betrokken bij de uitvoering van het sectorconvenant van de artistieke sector. De werking van de Helpdesk Kunsten, die nu opgezet is door de steunpunten uit de kunstensector wordt hierin opgenomen.

2.9.2. DAC en social profit

Beleidsnota

Over de DAC-regularisatie en de uitvoering van het Vlaams Intersectoraal Akkoord was niets opgenomen in de beleidsnota Cultuur. Toen de regering aantrad in juli 1999 was hier ook geen sprake van. Het thema kwam op de agenda naar aanleiding van acties in het kader van de 'witte woede'.

Gerealiseerd

In dit VIA (Vlaams Intersectoraal Akkoord) werd met de sociale partners afgesproken dat de Vlaamse regering het statuut van de zowat 1400 DAC'ers in de jeugd- en de culturele sectoren wilde regulariseren.

Daarnaast komen er een aantal tussenkomsten voor alle werknemers en werkgevers in de sector van het sociaal-cultureel werk: loonharmonisatie, regelingen rond vakantiedagen, woonwerkverkeer, tijdskrediet e.a.

Hoewel we onder enorme tijdsdruk stonden met betrekking tot de regularisatie, is die sneller dan voorzien in het akkoord afgerond. De volledige groep DAC'ers is immers reeds in 2002 geregulariseerd. Het voorbije jaar is verder onderhandeld over de afstemming van dit systeem op het reguliere beleid. Het is immers essentieel dat met verloop van tijd deze arbeidsplaatsen volgens de logica van het jeugdwerk- en cultuurbeleid toegewezen worden. Dat moet wel gebeuren met de nodige garanties voor zowel de huidige werkgevers en werknemers als voor het toekomstige totale arbeidsplaatsenvolume.

Voor de andere onderdelen van het Vlaamse Intersectoraal akkoord, onder andere de loonharmonisatie, worden de verplichtingen die de Vlaamse Gemeenschap op zich genomen heeft verder nageleefd, dit binnen de budgettaire enveloppe die tussen de Vlaamse regering en de sociale partners is afgesproken.

2004

In het voorjaar zouden deze gesprekken moeten resulteren in een ontwerp van decreet dat voorgelegd wordt aan het parlement, en dat die toekomstige toewijzing van arbeidsplaatsen regelt op een objectieve wijze, afgestemd op het jeugdwerk- en cultuurbeleid.

Daarnaast zou ook een ontwerp haalbaar moeten zijn voor de toekomstige toewijzing van middelen die vrijkomen naar aanleiding van intersectorale akkoorden. Dit decreet kan dan niet alleen de uitvoering van het huidige akkoord vergemakkelijken, maar kan ook de uitvoering van toekomstige akkoorden vlotter mogelijk maken.

2.10. Beleidsgericht onderzoek

Beleidsnota

Alleen bij de functies van het cultuurbeleid is er sprake van onderzoek. Het beleidsgerichte onderzoek kreeg in de beleidsnota dus niet veel aandacht. Toch werden de aanzetten voortgezet die onder de vorige minister van Cultuur werden gegeven.

Gerealiseerd

Naast separate beleidsgerichte onderzoeksopdrachten en naast een verduidelijking van de rol van de steunpunten in onderzoek, werd vooral een interuniversitair onderzoekssteunpunt opgericht. Het steunpunt voor beleidsgericht onderzoek *Recreatief Vlaanderen* is sinds 2002 op kruissnelheid. Dit steunpunt focust op diverse facetten van de culturele praktijk en cultuurparticipatie in Vlaanderen. Het publiceert regelmatig studies waarvan de rapporten publiek toegankelijk zijn (www.re-creatiefvlaanderen.be).

Tevens werd een nieuw onderzoeksprogramma gestart, dat inzicht zal verschaffen in de cultuurparticipatie in Vlaanderen. Daarenboven zijn er ook kortlopende onderzoeken gerealiseerd.

2004

Het steunpunt zet zijn opdrachten voort. Het budget van de overige (kleine) beleidsgerichte onderzoeksopdrachten werd gehalveerd, gelet op het feit dat de regering in het laatste jaar van de legislatuur komt.

2.11. Cultuurpact

Beleidsnota

Bij de start van de beleidsperiode kwam het onvermijdelijke Cultuurpact in beeld. De beleidsnota sprak de ambitie uit om rond de toepassing van het Cultuurpact nieuwe gedragsregels uit te werken. Sleutelen aan dat pact behoort echter niet tot de bevoegdheid van de Vlaamse Gemeenschap. Het Cultuurpact is een wet, en dus federale materie.

Gerealiseerd

Naar aanleiding van de federale regeringsvorming werd voorgesteld om een gesprek aan te gaan om zo een wetwijziging voor te bereiden, maar dat is helaas niet doorgegaan.

Ondertussen was het de bedoeling om aan het Vlaams Parlement te vragen een aantal gedragsregels uit te werken die de problemen met het pact verminderen, namelijk het toepassen van het pact veeleer naar de geest dan naar de letter, het stimuleren van de derde formule van het pact, namelijk beheersorganen en adviesorganen samenstellen op basis van deskundigheid, zonder dat aan de voorgestelde leden naar hun strekking wordt gevraagd en een afspraak maken dat de decreetgever voor specifieke aspecten (onder andere subsidies of infrastructurele ondersteuning van projecten en experimenten) de nodige ruimte vastlegt, zodat de ondersteuning gebaseerd kan op een uitspraak van een beoordelingscommissie, of op een door de regering goedgekeurd reglement.

Zonder dat deze zaken geformaliseerd zijn, worden ze in de praktijk algemeen toegepast. Toch blijft het pact vaak negatief wegen op de procedures en voorwaarden van subsidiëring.

2004

Er worden geen nieuwe initiatieven in het vooruitzicht gesteld.

2.12. Grote instellingen**Beleidsnota**

In het integrale cultuurbeleid worden ook de grote instellingen van de Vlaamse Gemeenschap opgenomen. De Vlaamse Gemeenschap ondersteunt een aantal culturele instellingen die door hun opdracht, schaal en beheersstructuur bestempeld worden als grote instellingen. Deze instellingen zijn momenteel ad nominatim ingeschreven in de cultuurbegroting en bijgevolg niet onderhevig aan de kwaliteitsbeoordeling, zoals die opgelegd is voor de meeste andere organisaties die op steun van de Vlaamse Gemeenschap rekenen.

In de beleidsnota 2000-2004 werd een aparte nota aangekondigd met als doel deze instellingen beter te integreren in het gevoerde beleid.

Gerealiseerd

In juli 2003 legde de minister de aangekondigde beleidsvisie over de grote instellingen voor aan de Vlaamse regering waarin een aantal basisprincipes voor een toekomstgerichte aanpak worden geformuleerd. Deze uitgangspunten werden goedgekeurd door de Vlaamse regering. Het gaat met name om:

- een decretale verankering van de volgende grote culturele instellingen: de Vlaamse Opera, VRO-VRK (Vlaams Radio Orkest en Vlaams Radio Koor), de Filharmonie, de Singel, het Ballet van Vlaanderen, het KMSKA (Koninklijk Museum voor Schone Kunsten Antwerpen), en het MuHKA;
- een kwalitatieve beoordeling van de werking van deze instellingen door de betrokken beoordelingscommissie, aangevuld met internationale experts;
- een mandaatsysteem voor de artistieke en de zakelijke leiding en voor de voorzitter, evenals een beperking van de mandaatperiode tot maximaal 10 jaar;
- eventueel een vaste jaarlijkse groei van de dotatie met een vast groeipercentage, na indexering, nemen uit de algemene middelen; het principe en eventueel het percentage worden bepaald op basis van een audit;
- een opdracht geven om, onder aansturing van de Inspectie van Financiën en de administratie Cultuur, in elk van de grote instellingen een audit uit te voeren over het financiële beheer van de instellingen;
- een beheersovereenkomst sluiten voor een periode die gelijkloopt met die van de decretale organisaties in dezelfde discipline;
- twee vertegenwoordigers aanwijzen in de instellingen: één op voordracht van de minister van

Cultuur en één op voordracht van de minister van Begroting en Financiën, in de instellingen waar dat nog niet het geval is;

- een opdracht geven aan de minister van Cultuur om de consequenties van een kunst- en cultuurconvenant met de steden te onderzoeken, binnen het kader van het bestuursakkoord over het kerntakendebat, en voor te leggen aan de Vlaamse regering.

2004

Het is de bedoeling om deze uitgangspunten nog in de loop van deze legislatuur te concretiseren, onder andere door 1) de geplande audit uit te voeren; 2) de grote instellingen in het Kunstendecreet/Erfgoeddecreet te integreren; 3) de beheersovereenkomsten met de betrokken instellingen te vernieuwen.

2.13. Sociaal-artistieke werkingen

Beleidsnota

De beleidsnota spreekt nog niet over de term sociaal-artistiek, maar geeft wel zeer goed het geloof in de kracht van cultuur aan.

Gerealiseerd

In september 2001 werd gestart met een reglement voor de financiële ondersteuning van sociaal-artistieke projecten. De eerste aanvraagronde leverde meteen 124 aanvragen op. Hiervan werden er uiteindelijk 24 goedgekeurd. Dit experimentele beleid werd meermaals geëvalueerd en bijgestuurd.

2004

Het eerste reglement zou aflopen op 1 november 2003, maar de Vlaamse regering engageerde zich ertoe om de ondersteuning van de sociaal-artistieke projecten op basis van een nieuw reglement nog drie jaar voort te zetten. Daarna zal deze ondersteuning een decretale basis krijgen waardoor de continuïteit gegarandeerd wordt. Sociaal-artistieke projecten ontstaan uit een spanningsveld tussen het sociale, het artistieke en de stedelijke ontwikkeling. Deze velden overlappen elkaar. We kiezen daarom voor een tweesporenbeleid. Aan de ene kant zien we sociaal-artistieke processen die gericht zijn op stedelijke ontwikkeling. Omwille van de logische en noodzakelijke lokale verankering van deze sociaal-artistieke processen zullen deze een plek moeten vinden in het lokale cultuurbeleid. Aan de andere kant onderscheiden we artistieke (creatie)projecten met een sterke sociale inslag. Deze zullen worden opgenomen in het Kunstendecreet en in het Erfgoeddecreet. Met Kunst & Democratie wordt een beheersovereenkomst afgesloten waarin hun prominente rol in het sociaal-artistieke werk wordt bevestigd, en van daaruit ook de specifieke ondersteuningsmogelijkheden rond cultuurparticipatie en culturele diversiteit.

In de toekomst zullen sociaal-artistieke projecten een ondersteuning kunnen vinden in het kader van het Kunstendecreet (als project, als onderdeel van het beleidsplan of als werking met kerntaak sociaal-artistieke werkingen). Daarnaast zal ook de ondersteuning van sociaal-artistieke projecten in het kader van het lokale cultuurbeleid gestimuleerd worden en kunnen in de erfgoedprojecten ook sociaal-artistieke werkingen een plek vinden.

2.14. Specifieke initiatieven

2.14.1 Prijzen van de Vlaamse Gemeenschap

Beleidsnota

De beleidsnota vermeldde hier niets over. Initieel waren dan ook geen beleidswijzigingen aangekondigd. De Vlaamse Gemeenschap heeft reeds een lange traditie in het toekennen van Vlaamse cultuurprijzen.

Gerealiseerd

De huidige situatie wordt echter gekenmerkt door versnippering. Zowel de procedure als de uitreiking vertonen grote verscheidenheid en het grote aantal prijzen komt niet steeds de uitstraling ten goede. Toch hebben cultuurprijzen relevante functies, zoals de blijken van erkenning voor het culturele of cultuurhistorische belang van het werk van de laureaat, het vernieuwende karakter enzovoort. Daarom werd gestart met de evaluatie van de cultuurprijzen.

2004

De prijzen worden hervormd, ze worden in aantal verminderd en gegroepeerd. Een aantal prijzen verdwijnen, een beperkt aantal komt erbij. Vooral één nieuwe prijs valt op. Dat is de prijs voor algemene culturele verdienste, die een oeuvre of een loopbaan bekroont. Er komt verder een eenvormige procedure, gelijk prijzengeld, een gelijktijdige uitreiking en een bekendmaking van de genomineerden. Begin 2004 wordt de nieuwe regeling voor het eerst toegepast.

2.14.2. Versterking administratie Cultuur

Beleidsnota

De beleidsnota bevatte geen doelstellingen hiervoor. Maar ondermeer door de grote beleidswijziging bleek de administratie onderbezet en was er vooral een tekort aan hoger opgeleide medewerkers. De administratie moest echt versterkt worden om die beleidswijzigingen in de praktijk te kunnen ondersteunen, zowel de beleidsvoorbereiding als de beleidsuitvoering.

Gerealiseerd

In 2001, 2002 en 2003 werden beleidskredieten overgeheveld naar de allocaties waarmee de administratie het personeel financiert. De bedoeling was voornamelijk om medewerkers op het A-niveau te kunnen aantrekken. Daarnaast werd er binnen de administratie een cel opgericht waarbinnen de expertise voor de beheers- en bedrijfsmatige aspecten van de culturele instellingen geconcentreerd en versterkt wordt en de mogelijkheid geeft het veld beter te begeleiden.

2004

De Vlaamse regering heeft beslist dat beleidskredieten niet meer overgeheveld mogen worden naar personeelskredieten. Hoewel er een belangrijke inhaalbeweging is gebeurd, blijft een investering in hoog geschoold personeel, zij het in beperktere mate, noodzakelijk.

2.14.3 Duurzame culturele initiatieven in Limburg

Beleidsnota

In de beleidsnota Cultuur waren initieel geen aanvullende middelen vastgelegd om in Limburg een culturele impuls te geven. Pas eind 2002 keurde de Vlaamse regering een beleidsnota terzake goed.

Gerealiseerd

In 2003 betekende dit een eerste subsidieronde die inderdaad een belangrijke impuls bood, die ruimer en verder gaat dan het clichébeeld dat er wel eens van opgehangen wordt.

2004

Dit beleid zal voortgezet worden in 2004, en moet op termijn, met het jaar 2006 in zicht, naast een inhoudelijke impuls in de concrete regio Limburg, ook een budgettaire impuls betekenen voor het Kunsten- en Erfgoeddecreet. Op die wijze wordt voldaan aan de uitdaging die vervat zat in de nota: op korte termijn een impuls bieden, maar op lange termijn een afstemming op en instroom van het ruimere cultuurbeleid waarmaken.

2.14.4 Bruegelproject**Beleidsnota**

Dit project werd niet opgenomen in de beleidsnota Cultuur

Gerealiseerd

Op 21 januari 2000 keurde de Vlaamse regering principieel het Bruegelproject goed. Het Bruegelproject beoogt van de Vlaamse groene rand rond Brussel te ontsluiten door middel van een synergie die wordt opgebouwd tussen enerzijds het groene karakter van het gebied en anderzijds de culturele en diverse andere aspecten van de Vlaamse samenleving.

De belangrijkste missie van het project is de individuele parels van kastelen, domeinen, parken, bossen en natuurgebieden, eigendom van de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest tot één collectieve gordel van patrimonium- en groenbezit uit te bouwen en er terzelfdertijd een culturele, cultuurhistorische, educatieve, ecologische en Europese dimensie aan te geven.

Vanuit de visie en missie van het Bruegelproject werd in 2001, 2002 en 2003 de culturele programmatie opgebouwd rond drie assen, namelijk tentoonstellingsevenementen, muziek en literatuur. De toppers – met ruim 30.000 bezoekers - van de culturele programmatie zijn ongetwijfeld de Historische Evocaties en het Klank- en Lichtspel in het kasteeldomein van Gaasbeek tijdens drie zomerweekends.

2004

Het culturele programmaonderdeel voor 2004 beoogt de vooropgestelde krachtlijnen *uitzwermen én verankeren* verder te consolideren, met het oog op hetzelfde budgettaire kader van 2003. Voor 2004 proberen we de culturele programmering inhoudelijk verder uit te werken rond de drie assen : beeld – woord – muziek.

Ook in 2004 zal het hoogtepunt van de culturele programmatie liggen bij de Historische Evocaties en het Klank- en Lichtspel. De kanonnen die de voorgaande jaren Gaasbeek belegerden, zullen even zwijgen en er wordt in 2004 rond de thematiek van *Volksmuziek en volksspelen in de tijd van Bruegel* een volledig zomeranimatieprogramma uitgewerkt.

Met het oog op de toekomst van het Bruegelproject werd aan Hugo De Greef de opdracht gegeven een studie uit te werken over het toekomstperspectief van het Bruegelproject, inclusief een nieuw managementsysteem. Kernachtig geformuleerd: wat is de meerwaarde van het Bruegelproject binnen het cultuurbeleid, het toerisme en het natuurbeleid en hoe kan die meerwaarde het best aangestuurd worden?

De studie moet klaar zijn tegen mei 2004, aangezien het resultaat van deze opdracht een volgende Vlaamse regering in staat moet stellen een gefundeerde beslissing te nemen over de toekomst van het Bruegelproject.

3. Kunsten

3.1. Algemeen

Beleidsnota

Een van de centrale doelstellingen van de cultuurnota 2000 - 2004 was een rijk cultureel landschap mogelijk maken. Het spreekt voor zich dat hiermee voor een belangrijk stuk de artistieke creatie werd bedoeld. Binnen het kunstenbeleid werd deze doelstelling vertaald in een aantal concrete richtlijnen:

- het artistieke gebeuren permanent ontwikkelen in interactie met de omgeving;
- artistieke creatie stimuleren door verschillende organisatiemodellen en kunstenaarspraktijken te ondersteunen;
- artistieke ontwikkeling stimuleren door kwaliteit te verhogen;
- 'over de muur': artistieke ontwikkeling stimuleren door disciplineoverschrijdende creaties;
- coherent en kwaliteitsvol beleid voeren op het vlak van creatie, spreiding, bewaring en omkadering;
- meer stedelijke dynamiek invoeren;
- meer internationale oriëntatie en samenwerking stimuleren.

De geformuleerde doelstellingen moeten samen gelezen worden met de visie op een integrale aanpak, zoals geformuleerd in de beleidsnota (p. 13).

Gerealiseerd

Deze doeleinden werden geconcretiseerd in twee bewegingen. Enerzijds werd tijdens de eerste helft van de legislatuur nog een aantal noodzakelijke ingrepen gedaan in de afzonderlijke sectoren (zie verder). Anderzijds werd in de loop van de legislatuur het denkproces opgestart om te komen tot één integraal Kunstendecreet. Het Kunstendecreet werd als het instrument naar voren geschoven voor de uitvoering van deze integrale beleidsvisie.

Het Kunstendecreet beoogt een integrale aanpak voor alle kunstuitingen (muziek, beeldende en audiovisuele kunsten, muziek, theater, letteren, dans, film, nieuwe media...). Het wil een ruimte creëren waarbinnen continue veranderingen, eigen aan de kunsten, kunnen worden ondervangen. Het doel is een beleid dat de ontwikkelingsmogelijkheden en dimensies van zowel de verschillende organisatievormen, individuele kunstenaars en organisaties als van het landschap centraal stelt. Behalve het maken en presenteren van de kunsten heeft het decreet ook oog voor de omkaderende aspecten die bijdragen tot een beter begrip en grotere bekendheid van de kunsten(aars).

Door één Kunstendecreet in te voeren wil de Vlaamse regering ook een concrete vertaling geven aan het voornemen van de Vlaamse regering om globaal tot een vereenvoudigde en transparante regelgeving te komen. Het Kunstendecreet speelt met andere woorden niet enkel in op een aantal inhoudelijke tendensen binnen het kunstenlandschap, het brengt ook structuur aan in dat complexe en diverse landschap.

Behalve de administratieve vereenvoudiging van de regelgeving biedt het decreet ook rechtszekerheid voor sectoren die vandaag ad hoc of via experimentele reglementen worden ondersteund. De vastgestelde reorganisatie van het gehele kunstenlandschap zal zo ook bijdragen tot gelijkberechtiging van de verschillende disciplines of functies in de kunsten.

Na de uitvoerige raadpleging van alle betrokken sectoren uit de kunsten doorloopt het Kunstendecreet momenteel de normale administratieve weg via regering, Raad van State en Parlement. De definitieve goedkeuring door het Parlement verwachten we tegen het einde van 2003.

2004

In het voorjaar 2004 zal de opmaak van het uitvoeringsbesluit afgerond worden na een uitvoerige toetsing in het veld en bij de diverse betrokken commissies. Tegen april 2004 hopen we het volledige proces te hebben afgerond.

De eerste dossiers in het kader van het nieuwe Kunstendecreet kunnen worden ingediend vanaf 1 september 2004, zowel voor structurele aanvragen als voor projectmatige subsidieverzoeken.

3.2. Architectuur en vormgeving**Beleidsnota**

Architectuur en vormgeving hebben behoefte aan een cultureel beleidskader. De oprichting van een Centrum voor Architectuur was als prioritaire beleidsdoelstelling zowel opgenomen in het regeerakkoord als in de beleidsnota. Opzet was de kleinschalige initiatieven op het vlak van architectuur en vormgeving te coördineren en tot een netwerkcentrum te komen met het oog op kwaliteitsverbetering van de gebouwde omgeving en zo van de levenskwaliteit en de leefbaarheid ervan.

Dergelijk centrum - geheugen opbouwen en continuïteit creëren - zou zich moeten gaan positioneren ten overstaan van administratie en commissie en van het architectuurbeleid van de overheid, zoals gevolgd door de Vlaamse Bouwmeester.

Ook het probleem van de architectuurarchieven werd behandeld.

Vanuit de architectuur werden links gelegd met stedenbouw en vormgeving. Het zijn verschillende disciplines - met economische en maatschappelijke belangen die tot de bevoegdheid van iedere minister behoren - die gemeen hebben dat ze ingrijpen in het sociale en culturele weefsel. Het cultuurbeleid wil het debat stimuleren, sensibiliseren, zorgen voor archivering, informatie en onderzoek.

Gerealiseerd

Het Vlaams Architectuurinstituut (Vai) werd opgericht en gehuisvest in deSingel, in november 2001. De optie ging uiteindelijk meer naar een instituut dan naar een netwerkcentrum. Naast de sensibilisering van het publiek voor architectuur neemt het instituut de rol van steunpunt op. Het instituut werd pas echt operationeel bij de indiensttreding van de directeur in mei 2002. Het Vai organiseerde in oktober 2002 de eerste Dag van de Architectuur.

De zorg voor architectuurarchieven werd opgenomen in het Archiefdecreet (erfgoed) waar architectuur een van de vijf prioritaire thema's voor de huidige beleidsperiode is. Er werd geopteerd voor de onderbrenging van de Coördinatiecél voor Architectuurarchieven bij het Vai.

De voorstudie voor de oprichting van een Vlaams Architectuurinstituut stelde dat het verbinden van architectuur en vormgeving op het vlak van beleid niet wenselijk was. In opdracht van de administratie werd in 2003 een beperkte inventarisatiestudie rond vormgeving in Vlaanderen uitgevoerd door het departement Ontwerpwetenschappen van de Hogeschool Antwerpen.

In beide studies overstijgt de definitie van architectuur en vormgeving/design de culturele bevoegdheid en maakt een interdepartementale integrale aanpak wenselijk.

De optie dat het landschap, stedenbouw, architectuur en vormgeving voor het cultuurbeleid in elkaars verlengde liggen, rekening houdend met de aard van de dingen, met beleidsdoelstellingen en -instrumentarium, wordt verder ontwikkeld, mede in overleg met de Vlaamse Bouwmeester die ook hier een voorbeeldfunctie zou kunnen opnemen.

2004

Als minister van Ambtenarenzaken en minister van Cultuur vallen zowel de Vlaamse Bouwmeester als het Vai onder mijn bevoegdheid. De Vlaamse Bouwmeester valt rechtstreeks onder mijn bevoegdheid. Het Vai is een nominatim gesubsidieerde vzw waarmee een beheersovereenkomst werd gesloten.

De Bouwmeester en het Vai traden in het najaar 2003 gezamenlijk naar buiten met een reeks activiteiten voor diverse doelgroepen rond architectuur en vormgeving. Inhoudelijk, organisatorisch en financieel blijkt de tijd nog niet rijp te zijn voor meer samenwerking. Het eigen profiel van het Vai is nog niet rijp. De aanzet tot een beleidsnota Vai is nog embryonaal. De positie van beide actoren, de wederzijdse relatie en de relatie tot de administratie en het cultuurbeleid is nog te weinig uitgeklaard. Bovendien konden geen extra financiële middelen vrijgemaakt worden voor een gezamenlijke publiekscampagne.

Structureel overleg tussen de Vlaamse Bouwmeester en het Vai is voor de komende beleidsperiode prioritair. Dit structurele overleg moet de aanzet zijn om verdere stappen, in de vorm van een werkschema of een interdepartementaal overleg waaruit op termijn in samenwerking met het Vai, Vlaamse Bouwmeester en alle administraties die verantwoordelijkheden dragen in de ontworpen omgeving, een visie op een integraal architectuur- en vormgevingsbeleid kan groeien. Dé integrale beleidsnota zou hier een voedingsbodem kunnen vinden.

Op het vlak van vormgeving ligt de prioriteit zoals bij architectuur op het aandachtig maken voor vormgeving. Er wordt bewust gekozen voor het begrip vormgeving en niet voor design. Design draagt connotaties in zich van esthetiserende soms weinig functionele en ergonomische producten en gadgets. Vormgeving staat hier dan voor het ontwerpen van gebruiks- en verbruiksvoorwerpen, zelfs diensten. Met het VAI wordt overlegd hoe het zijn containerbegrip van architectuur concreet kan uitbreiden met vormgeving.

Het architectuurbeleid en het vormgevingsbeleid richt zich:

- in eerste instantie tot het brede publiek en leert aandacht te hebben voor architectuur en vormgeving;
- op de samenhang van elementen, de ruimtelijke en maatschappelijke omgeving, de context.

Het is de bedoeling om rond vormgeving een protocol te sluiten met Economie (VIZO Dienst Vormgeving). Hierin kan op basis van definiëring, doelstelling en taakformulering de ondersteuning van initiatieven vormgeving vanuit Economie dan wel vanuit Cultuur worden geregeld en kunnen voorwaarden voor overleg en samenwerking worden bepaald.

Ook voor de ontwikkeling van het beleid architectuur en vormgeving vanuit culturele invalshoek zijn het ontwerp Kunstendecreet en de uitvoeringsbesluiten van belang. De continuïteit en de uitbouw van het Vai en de ontwikkeling en professionalisering van regionale actoren worden hiermee beoogd.

De ondersteuning van organisaties architectuur en vormgeving met het oog op een reflectie-, presentatie- en publieksgerichte werking en de subsidiëring van projecten architectuur en vormgeving zijn bepaald, evenals het Vai als steunpunt.

Het architectuur- en vormgevingsbeleid vanuit cultuur focust dus niet op creatie in tegenstelling tot het beleid in de andere kunstensectoren. Creatie wordt hier vanuit andere departementen aangestuurd.

3.3. Beeldende kunst

Beleidsnota

De beleidsnota schetste het beeld dat ondanks de internationale erkenning van een aantal kunstenaars de achterstand van de beeldende kunst in Vlaanderen ten opzichte van andere sectoren, met name op het vlak van professionalisering, groot is. Het beleid moest kwantitatief en kwalitatief veranderd worden en tot een draagvlak uitgebouwd worden. De instrumenten moesten verder verfijnd.

Het kunstenaarsbeleid, als essentieel deel van een kunstenbeleid, zou uitgebouwd worden met projectbeurzen waaraan een concrete maatschappelijke return gekoppeld zou worden en met ontwikkelingsgerichte werkbeurzen. Werkverblijven en werkplaatsachtigen (cf Nederland, PS 1 New York) moesten als beleidsinstrument verder uitgebouwd worden.

Op het vlak van productie en presentatie werd gestreefd naar de realisatie van kunstencentra als kleinschalige initiatieven met een uitgesproken profiel, in functie van de ontwikkeling van een veelzijdig gebeuren. Opzet was het zichtbaar maken van een dergelijk netwerk door een gerichte structurele basissubsidiëring op basis van symbolische professionalisering en minimale continuïteit. Verwacht werd dat daarnaast aanvullend middelen gevonden zouden worden voor infrastructuur en werking.

De aanvullende criteria die gesteld zouden worden aan verenigingen en de beperkte experimentele subsidiëring werden gezien als voorbereiding op een decreet.

Voor tijdelijke tentoonstellingen van centra met museale infrastructuur, grotere en grootstedelijke instellingen, zou voorlopig een oplossing gezocht worden via de regeling voor grotere culturele manifestaties. Op langere termijn zou dat aspect van de werking een plek moeten krijgen in het (beeldende)kunstenbeleid.

Nieuwe inzichten op het vlak van de subsidiëring van projectmatige producties en presentaties werden noodzakelijk geacht.

Er werd aandacht gevraagd voor het aankoopbeleid en de doelstelling hiervan, met name de collectie Vlaanderen en aandacht voor het behoud en beheer van deze collectie.

Het belang van kunst in opdracht en van de cel Kunst in Opdracht van de Vlaamse bouwmeester, werd benadrukt. Gezocht werd naar mogelijkheden om de voorbeeldfunctie van de Vlaamse Bouwmeester vanuit Cultuur mee te helpen onderbouwen of hieraan mee te werken en naar mogelijkheden binnen Cultuur om lokaal een kwalitatieve aanpak van kunst in opdracht aan te moedigen.

Gerealiseerd

Van meet af aan werd gewerkt aan een predecretaal kader voor de beeldende kunsten. Het bestaat uit een luik voor organisaties en het luik kunstenaars en werd snel geïmplementeerd.

Voor organisaties werd in drie vormen van subsidiëring voorzien, zodat maatregelen konden worden genomen voor veldopbouw en veldbeschrijving: projectsubsidies, subsidies voor de jaarwerking, erkenning en subsidiëring als beeldendekunstencentrum. Vooral de functie en invulling van de subsidie voor de jaarwerking werd meermaals geherdefinieerd. De verhoging van de middelen voor organisaties werd vooral op de beeldendekunstencentra ingezet. Het aanvankelijke concept voor de beeldendekunstencentra sprak over zeer gediversifieerde kleine wendbare centra die op internationale ontwikkelingen kunnen inspelen. Gedurende 3 jaar kregen 6 centra de kans zich als zodanig verder te ontwikkelen. Uitgaande van een grotere

subsidie-enveloppe zette zich een institutionaliseringstrend in die zich zeker bij het in voege treden van het Kunstendecreet, zal doorzetten. Financieel administratieve procedures met lange uitbetalingstermijnen, de beperkte continuïteit, het gestegen doch relatief lage bedrag hypothekeerden echter gelijktijdig deze ontwikkeling. De organisaties in de beeldende kunsten zijn volop in transitie.

Wat de kunstenaars betreft werd steeds benadrukt dat het beleid gericht op kunstenaars vanuit de Kunsten geen sociaal beleid is.

Het systeem van de werkbeurzen werd zoals voorzien uitgebreid, zowel naar jonge als naar oudere kunstenaars, op basis van een oriëntering respectievelijk heroriëntering van een oeuvre. Bij de projectbeurzen werden vier types bepaald: productie, presentatie, reflectie en integratie. Gemeentebesturen kunnen die projectbeurzen aanvragen voor opdrachten in de publieke ruimte. De verhoging van de middelen leidde tot een verhoging van het bedrag van de toe te kennen beurzen en maakte het mogelijk het ontwikkelingsgericht karakter van het beurzensysteem te expliciteren.

Een transversaal reglement werd internationaal ingevoerd met onder meer de mogelijkheid van projecten of werkverblijven in het buitenland. Tal van buitenlandse organisaties doen een beroep op deze regeling bij de productie en presentatie van werk van kunstenaars die actief zijn in het kunstgebeuren in Vlaanderen. De beschikbare middelen voor beeldende kunst zijn echter niet toereikend om de kwalitatieve aanvragen te honoreren.

Het systeem van (structurele) werkplaatsachtigen wordt bewust stapsgewijs verder uitgebouwd. Zo werd in 2002 een structureel samenwerkingsverband aangegaan met Bethanienhaus in Berlijn. De mogelijkheid om ook met Citta dell' Arte in Biella een samenwerking aan te gaan, kan op basis van een concreet werkverblijf verder ontwikkeld worden.

Het Vlaams Audiovisueel Fonds (VAF) werd opgericht. Experimentele mediakunst werd expliciet als onderdeel van de werking in de beheersovereenkomst opgenomen. In het VAF wordt ruimte gemaakt voor autonome technisch complexe audiovisuele producties met aangepaste presentatiemogelijkheden. Werkafspraken zijn gemaakt.

De steunpunten IBK en IAK, respectievelijk de steunpunten voor beeldende en audiovisuele kunsten, werden opgericht. Samenwerking en afstemming wordt verwacht. Uiteraard is voor de kunstensector het statuut van de kunstenaar van groot belang. In afwachting van de oprichting van een Kunstenloket hebben de steunpunten uit de kunstensector een Helpdesk Kunsten ingericht. Die zal later opgaan in het kunstenloket.

Het deel van het aankoopbeleid dat voordien was toevertrouwd aan de commissie, wordt nu toevertrouwd aan een externe curator, telkens voor een periode van drie jaar. De curator stelt een werkwijze en keuzelijnen voor. Hij kan beschikken over de bij de administratie beschikbare informatie. De eerste periode loopt van 2003 tot en met 2005. Dirk Snauwaert, adjunct-directeur van het Institut d'Art Contemporain (ICA) Villeurbane, werd met deze opdracht belast.

Zowel het SMAK als het MuHKA konden zich in deze legislatuur verder ontwikkelen. Naast de museale of bewarende en conserverende functie, werd de beeldende kunst functie waarbij zij als een kunsthalle tijdelijke tentoonstellingen concipiëren en realiseren, gehonoreerd door het verhogen respectievelijk inschrijven van een nominatim subsidie in de begroting. In 2003 werd daarenboven voor het MuHKA in een middelenverhoging voorzien om de integratie van het Centrum voor Beeldcultuur en de beginnende samenwerking met het Provinciaal Museum voor Fotografie mogelijk te maken.

Daarnaast werden enkele grote kunstmanifestaties, zoals Casino 2001 en Beaufort 2003, mogelijk gemaakt via de regeling voor culturele evenementen.

Op het vlak van kunstenaarsarchieven werd in samenwerking met Nederland een experimenteel project opgezet. Aan Vlaamse zijde wordt door het SMAK gewerkt rond het kunstenaarsarchief van Hugo Debaere en door het MuHKA rond het archief van Paul De Vree. Dit najaar worden de proefprojecten geëvalueerd en wordt de voortgang ervan verder besproken.

De afdeling Beeldende Kunst en Musea beheert een collectie van een negentienduizendtal kunstwerken, verspreid over diverse openbare instellingen in Vlaanderen en Brussel en tal van binnen- en buitenlandse musea.

De collectie bestaat enerzijds uit een twaalfduizendtal werken, eigendom van de Belgische Staat, die onder het gezamenlijke beheer van de Vlaamse en Franse Gemeenschap vallen. Het betreft hier kunstwerken die zijn aangekocht tussen 1860 en 1970. Anderzijds bevat de collectie ook een zeventienduizendtal werken, aangekocht tussen 1962 en nu, die volle eigendom zijn van de Vlaamse Gemeenschap. De kunstwerken uit de collectie worden in (langdurige) bewaring gegeven aan openbare instellingen en in bruikleen gegeven voor tentoonstellingen in binnen- en buitenland. In het kader van het optimaliseren van het behoud en het beheer van de collectie kreeg de vzw On Line in Gent de opdracht om de inventaris van de collectie te standaardiseren, inspecteren en automatiseren. Daarmee werd ook de basis gelegd voor verdere opdrachten op het vlak van restauratie en conservatie, bij voorrang van de waardevolle werken. Daarnaast werd er een behoudsmedewerker aangeworven.

Met het oog op de identificatie en dus ook beveiliging van de collectie en publicatie wordt het archief van het beeldmateriaal systematisch aangevuld waar nodig. In 2001 verscheen de catalogus Collectie Vlaamse Gemeenschap 1996-1997-1998. In 2002 werd de voorbereiding van de publicatie van de catalogus Collectie Vlaamse Gemeenschap 1999-2000-2001 opgestart.

2004

Het maken van een decretale basis voor de beeldende kunst is een conditio sine qua non om de verdere ontwikkeling en professionalisering van de sector, de kunsteducatie, de aandacht van het publiek voor hedendaagse kunst op langere termijn te stimuleren en te continueren. Het ontwerp van het Kunstendecreet en de voorbereiding van de uitvoeringsbesluiten is voor de beeldende kunst de prioritaire beleidsdoelstelling.

De regeling 2004 is zo opgevat dat ze aan organisaties de mogelijkheid biedt zich voor te bereiden op de inschakeling in het Kunstendecreet in verschillende categorieën: kunstencentra, organisaties voor beeldende kunst, werkplaatsen, festivals, ...

Als museale instellingen zijn de musea voor hedendaagse kunst opgenomen in het Erfgoeddecreet. De beeldendekunstfunctie zal niettemin in het kader van het beleid rond beeldende kunst beoordeeld worden.

Ook Kunst in Huis zal in het Kunstendecreet gepositioneerd worden. De onderbrenging van het Frans Masereelcentrum, een buitendienst van de administratie, moet nog worden uitgeklaard.

De kunstenaarsregeling in de beeldende kunst heeft model gestaan voor de mogelijkheden aan kunstenaars in het ontwerp van het Kunstendecreet. De projectbeurzen voor integratie worden opgenomen in een ruimer kader van creatieopdrachten.

Verder worden in het ontwerp van het Kunstendecreet verschillende mogelijkheden van productie- en presentatiesubsidiëring voorzien.

De regeling voor de deelname van galeries aan internationale kunstbeurzen zal als afzonderlijke regeling blijven bestaan.

In opdracht van het steunpunt IBK wordt gewerkt aan een veldbeschrijving. Dergelijke mapping is zeer belangrijk aangezien het beleid van organisaties verwacht dat ze zich in een veld met actoren positioneren en die eigen functie inschatten en profileren.

In 2004 dringt zich op het vlak van de ondersteuning van het artistieke bezig zijn van kunstenaars een evenwichtsoefening op tussen twee beleidsdoelstellingen. Om het evenwicht tussen ontwikkelingsgerichte aspecten en aspecten van consolidering of uitstraling binnen de beperkte middelen te bewaren, houden commissie en administratie in hun advies rekening met reeds toegekende en voorgestelde subsidies, ook internationaal, aan of ten gunste van een bepaalde kunstenaar.

Het neerleggen van ontwerpschetsen voor integratieprojecten en grotere projectbeurzen, ten dele als verantwoording ten dele als return, wordt gevraagd.

Het aankoopbeleid, de gestage uitbouw van werkplaatsen, de werkafspraken met het VAF en de administratie Media, de werking van IBK (IAK), videoconservering en de werking van het platform, de audit in de grote instellingen van de Vlaamse Gemeenschap waaronder het MuHKA, de mogelijkheid van het indienen van projecten van beeldendkunstencentra in het kader van het reglement culturele infrastructuur,... worden verder opgevolgd.

Verder overleg met de Vlaamse Bouwmeester gebeurt vooral in het kader van het beleid rond architectuur en vormgeving.

3.4. Film

Beleidsnota

Ten tijde van de beleidsnota was het audiovisueel beleid een bevoegdheid van de Vlaamse minister van Media. Toch gewaagt de beleidsnota van gezamenlijk overleg over vorm en inhoud van het beleid omtrent film, nieuwe media en de openbare omroep.

Verder wordt gezegd dat de huidige situatie grondig zal worden geanalyseerd en, op grond van de bevindingen, gezocht zal worden naar middelen om de sector een nieuwe dynamiek te geven.

Gerealiseerd

Medio 2001 werd het audiovisuele kunstbeleid dan toch de bevoegdheid van de Vlaamse minister van Cultuur. Het audiovisueel beleid werd dan ook grondig herdacht.

Het omvat nu twee deelgebieden. Ten eerste, de steun aan de creatie van Vlaams audiovisueel werk, die behoort tot de opdracht van het Vlaams Audiovisueel Fonds. Hierbij wordt naast de traditionele genres van fictie, animatie en documentaire, aandacht besteed aan de ondersteuning van experimentele mediakunst.

Ten tweede, het omkaderingsbeleid met de toeleiding naar de kunstvorm, de opbouw van de cultuurcompetentie, de communicatie erover, de distributie en vertoning en ten slotte de bewaring van het erfgoed. Dit beleid wordt geconcipieerd en uitgevoerd samen met de administratie Film en Media.

Het omkaderingsbeleid komt tot uiting in de oprichting van het IAK, het steunpunt voor de audiovisuele kunsten en in een vernieuwd subsidiëringsbeleid. Voor 2003 werd een nieuw reglement uitgeschreven, dat voor de subsidiëring van culturele initiatieven in de audiovisuele sector - zoals festivals, verenigingen, educatieve en bewaringsprojecten - duidelijke criteria stelt. Aan de subsidiebeslissingen gaat daarvan nu ook een kwaliteitsbeoordeling vooraf door een commissie van deskundigen. De voordelen zijn deze van een vereenvoudigde regelgeving en een grotere transparantie.

2004

Voortzetting van het beleid en aandacht voor maatregelen die de distributie en de exploitatie van kwaliteitsvolle film in Vlaanderen kunnen bevorderen.

3.5. Podiumkunsten en muziek

3.5.1. Podiumkunsten

Beleidsnota

Met het oog op de nieuwe structurele subsidieronde binnen de podiumkunsten werden de volgende aanvullende doelstellingen geformuleerd:

- meer middelen voor dans, muziektheater en kunstencentra;
- meer doorstroming.

Gerealiseerd

De bovengenoemde doelstellingen werden ruimschoots ingelost. Het budget werd verhoogd met ruim 12,5 miljoen euro.

Die verhoging werd effectief ingezet om de achtergestelde gebieden in de podiumkunsten op gelijke voet te brengen met de theatersector, die om historische redenen reeds verder ontwikkeld en beter ondersteund was. Met name de hedendaagse dans en muziektheatergezelschappen én de kunstencentra konden profiteren van deze verhoging. Met het oog op een grotere doorstroming en een grotere diversiteit in het aanbod erkende de regering ook een aantal nieuwe gezelschappen. Voor het eerst werden ook podiumkunstenfestivals erkend en gesubsidieerd voor een periode van vier jaar. De voornaamste criteria waren: artistieke kwaliteit, dynamiek en differentiatie, maatschappelijke bewogenheid en stedelijke dynamiek. Daarmee werd concrete invulling gegeven aan de doelstelling om een rijk en gediversifieerd landschap mogelijk te maken. Met die verbreding werd ook aanzet gegeven tot het debat over cultuurparticipatie, dat mede tot doel heeft om mensen te bereiken die doorgaans verstoken blijven van enige toegang tot de podiumkunsten.

Behalve de decretale ronde werden ook een aantal bij name genoemde instellingen onder de loep genomen, meer bepaald de Vlaamse Opera, Het koninklijk Ballet van Vlaanderen, het Concertgebouw Brugge en deSingel.

Vooraf de rol en positie van het Ballet van Vlaanderen werd grondig geanalyseerd en bijgesteld, door enerzijds een duidelijke opdracht te formuleren voor het klassieke ballet in Vlaanderen en anderzijds door een alternatieve rol voor de musical in Vlaanderen uit te tekenen, los van de structuur van het Ballet van Vlaanderen. Deze ommekeer is volop in uitvoering.

2004

Ondanks de verhoging van de budgetten en de verbreding van het landschap, stellen we vandaag toch een aantal problemen vast:

- overproductie versus beperkte afname
- beperkte afname voor bepaalde genres: hedendaagse dans, muziektheater
- slechte doorstroming van jonge podiumkunstenaars naar de structureel gesubsidieerde organisaties.

Met het oog op een nieuwe structurele ronde in september 2004 moeten we ons beraden -over de herstructurering van het landschap en een betere afstemming zoeken tussen aanbod en spreiding.

3.5.2. Muziek

Beleidsnota

Binnen de muzieksector werden de volgende concrete doelstellingen naar voren geschoven:

- een gelijke behandeling van populaire en klassieke muziek
- doorstroming van de orkesten en ensembles
- een beleid voor populaire muziek
- versterken van de commissie Muziek.

Gerealiseerd

In de eerste jaren van deze legislatuur werd vooral aandacht besteed aan de doelstelling een muziekbeleid vorm te geven waarbij inderdaad evenredig aandacht wordt besteed aan klassieke en populaire muziek. Zo werd er, naast een verhoging van middelen voor een aantal organisaties die vooral actief zijn in de populaire muziek, ook een aparte campagne gelanceerd: 'We willen hits'. Met die campagne werd de brede sector geïnformeerd en gesensibiliseerd voor het gevoerde overheidsbeleid.

In de tweede helft van de legislatuur werd over de tweede structurele ronde Muziek beslist. Deze tweede ronde maakte het mogelijk om de kloof tussen klassieke en populaire muziek verder te dichten en om de ensembles en orkesten verder te laten groeien.

Tijdens deze legislatuur werd ook uitvoerig gediscussieerd over de rol en positie van de grote orkesten. Dit bleek en blijkt allesbehalve een evidente discussie te zijn. Voor een grondige hertekening van het symfonische muzieklandschap bleken de diverse actoren nog niet rijp te zijn. De gevoerde discussies hebben wel geleid tot een betere omschrijving en afbakening van de opdracht van de twee grote orkesten, te weten het Vlaams Radio Orkest en de Filharmonie. Met beide orkesten wordt voor de periode 2003-2006 een beheersovereenkomst afgesloten. Ook in het kader van het grote instellingenbeleid werd de toekomstgerichte koers van onze grote instellingen uitgetekend. Uiteraard is dit ook van toepassing op onze grote orkesten.

2004

De Vlaamse muziekindustrie kampt vandaag met grote problemen. De platenverkoop is ingestort, platenfirma's nemen weinig risico's, zeker voor het Nederlandstalige genre. Ze geven minder prioriteit aan de Belgische afdelingen. Popgroepen krijgen ook steeds minder ondersteuning voor hun buitenlandse tournees.

De problematiek van illegaal kopiëren en downloaden leidt tot grote inkomensverliezen.

Het monopolie van enkele grote boekingskantoren maakt het moeilijk voor muziekclubs en festivals om hun programma's nog op een artistiek interessante manier samen te stellen.

Samen met de muziekindustrie zoeken we naar mogelijke oplossingen. Het is de bedoeling om in de loop van het voorjaar 2004 met een concreet actieplan te komen.

3.6. Taal en Letteren

Beleidsnota

Voor de periode **2000-2004**, die onmiddellijk volgt op de installatie van het Vlaams Fonds voor de Letteren in 1999, worden de volgende beleidslijnen getrokken. De samenwerking met Nederland, onze natuurlijke en evidente bondgenoot voor taal wordt voort gezet. Allianties met andere kunstvormen zullen literatuur meer op podia en in de cultuurcentra brengen. Het beleid steunt op drie pijlers: stimuli voor auteurs, literaire evenementen en leesbevordering.

Vanuit het Vlaams Fonds voor de Letteren wordt de steun aan auteurs via werkbeurzen, publicatie- en vertaalbeurzen geregeld. Debuterende auteurs en stripauteurs krijgen nieuwe impulsen. Contact tussen de auteur en zijn publiek wordt gestimuleerd. Literatuur krijgt een duidelijke behuizing. In Gent, Antwerpen en Brussel worden het Poëziecentrum, het AMVC en het Vlaams Nederlands Huis van Europa gepland. Door de oprichting van de Vlaamse Stichting Lezen wordt de expertise op gebied van leesbevordering op één plaats geconcentreerd.

Gerealiseerd

Vanaf 2001 groeien de middelen van de Nederlandse Taalunie met het oog op een geleidelijke en systematische integratie van het Nederlandse en Vlaamse letterenbeleid.

De boekencheque die eind 2001 werd geïntroduceerd, wordt in 2002 opnieuw gepromoot. De onafhankelijke boekhandel is zeer tevreden met het initiatief maar de enige grote keten in Vlaanderen zal de eigen boekenbon blijven steunen. Een interessant randeffect is dat 20.000

mensen in 2001 en 2002 de boekenbeurs bezochten via het openbaar vervoer, met een boekencheque als stimulans. Vanaf 2003 worden geen boekencheques meer aangekocht voor promotie.

In 2001, en voornamelijk 2002, werkt het VFL nieuwe initiatieven uit. Met Nederland zijn er drie gemeenschappelijk projecten die voor een derde door Vlaanderen en voor twee derden door Nederland worden gefinancierd, terwijl de beoordeling uit Nederland even zwaar weegt als die uit Vlaanderen. Aan het strip- en buitenlandbeleid wordt vorm gegeven. De middelen voor de strip zullen in 2003 verdubbeld worden wegens de goede resultaten in 2002. Om de tijdschriften te stimuleren worden aanvullende honoraria en projectsubsidies geïntroduceerd. De relatie met de focuspunten werd verfijnd en de opdracht werd beter omschreven.

2002 was een jaar van reflectie en verdieping. In het **Vlaams Fonds voor de Letteren** werden onder impuls van een vernieuwde raad van bestuur voorstellen geformuleerd om na vier jaar het decreet aan te passen aan de realiteit. De parlementaire commissie Cultuur hoorde het bestuur van het VFL en reageert positief op een mogelijke decreetswijziging.

De **samenwerking met Nederland** wordt verder verfijnd. Zowel binnen de Nederlandse Taalunie als daarbuiten werd aan de synergie tussen Vlaanderen en Nederland gewerkt.

De **Nederlandse Taalunie** TU werkt met beleidsplannen van vijf jaar. In 2003 ving de nieuwe periode aan. Het Comité van Ministers (CM) zal de hoofdlijnen sturen en de uitvoering aan het Algemeen Secretariaat toevertrouwen. Een van de prioriteiten voor deze periode blijft de Neerlandistiek in het buitenland, een grotere Vlaams-Nederlandse gezamenlijkheid op het terrein van de Letteren, waarbij de uitvoeringsverantwoordelijkheid bij de Fondsen wordt bevestigd, en de leesbevordering.

In 2003 waren er tal van bijzondere activiteiten.

Tijdens het **Salon du Livre** in Parijs kon literair Vlaanderen zich op een nooit geziene positieve wijze profileren. Nooit werden simultaan zoveel vertalingen van Vlaamse auteurs in het Frans gepresenteerd. Stefan Hertmans' *Entre Ville* werd bekroond. Het vertaalbeleid werpt haar eerste vruchten af.

De Nederlander Dick Matena ontvangt eind 2003 de eerste Vlaamse **Cultuurprijs voor de strip** voor zijn vertaling van de tekst bij de tekeningen van *De Nachten* van Reve.

De **leensubsidie** zal vanaf oktober 2003 worden uitbetaald aan Nederlandstalige auteurs en illustrators om het uitblijven van een federale regeling tijdelijk te compenseren.

De Vlaamse **Stichting Lezen** ontplooide originele initiatieven om de Vlamingen te sensibiliseren meer te lezen. Een handleiding voor poëzie voor trouwers op het Stadhuis was hiervan een voorbeeld.

Tijdens de lente en de zomer vond **Literaal** plaats aan de kust. Er werd een breed programma ontwikkeld. Hugo Claus schreef de bundel *Zeezucht* die op ruime schaal verspreid werd tijdens de Literaire Lente, een initiatief van Boek.be.

De Poëziezomer van **Watou** kende een groeiend aantal bezoekers uit Nederland en Noord-Frankrijk. De Libre Belgique raadde haar lezers in een paginagroot artikel aan om Watou te bezoeken.

Met een nieuwe, schitterende locatie op de Vrijdagmarkt in Gent is het **Poëziecentrum** opnieuw opengebloeid.

In Antwerpen wordt het AMVC het **Letterenhuis** waar literatuur op een hedendaags museale manier wordt getoond. Met *Zuurvrij* verschijnt een publicatie die het literaire erfgoed op een originele manier ontsluit en verspreid.

De Nederlandse staatssecretaris en de Vlaamse minister van Cultuur hebben hun intenties bevestigd m.b.t. het **Vlaams Nederlands Huis** van Europa. Een gezamenlijke ambtelijke stuurgroep stelt een verkennersonderzoeker aan, die een strategisch stappenplan uittekent.

2004

De herschikking van de toelage van het Vlaams Fonds voor de Letteren, waar de reservevorming van 2002 resulteerde in een daling van de besteedbare middelen met 1 miljoen euro, zal een creatieve invulling vragen en de prioriteiten zullen scherper omlijnd moeten worden. Er wordt 300.000 euro uit de cultuurbegroting geheroriënteerd naar het Fonds.

De samenwerking met Nederland wordt verder ontwikkeld en verfijnd. De Nederlandse staatssecretaris en de Vlaamse minister van Cultuur zullen op 13 december 2003 samen de eerste Vlaamse Cultuurprijs voor de Strip aan Dick Matena uitreiken.

Tijdens het laatste jaar van de lopende legislatuur zal aan het Vlaams Parlement een wijziging van decreet worden voorgesteld voor het Vlaams Fonds voor de Letteren. In dat voorstel zal het Internationaal Beleid Letteren en het Vertaalbeleid worden geïntegreerd.

Het Unesco-initiatief Antwerpen Wereld Boekenstad ABC 2004 zal als belangrijk evenement worden gesteund en in Watou zal de 24e Poëziezomer de 75e verjaardag van Hugo Claus vieren.

4. Cultureel erfgoed

4.1. Cultureel erfgoed wordt een beleidssector

De beleidsnota van minister Bert Anciaux voor de periode 2000-2004 was het eerste beleidsdocument in het domein Cultuur waarin het culturele erfgoed zo'n prominente plaats kreeg toebedeeld. Voor het eerst werd cultureel erfgoed gezien als een aparte sector en werd geprobeerd een algemeen kader te creëren voor een coherent beleid inzake roerend en immaterieel erfgoed. Hoewel enkele beleidsinstrumenten al kort voor de huidige regeerperiode waren ontwikkeld (denk aan het Museumdecreet uit 1996 of het Volkscultuurdecreet uit 1998), was er nooit een scherpe aflijning van de sector Cultureel Erfgoed geweest. Voor erfgoed dat zich niet in musea bevond, bestonden er bijvoorbeeld geen beleidsinstrumenten. Het beleid inzake musea spoorde samen met de beeldende kunsten; archieven en volkscultuur waren ondergebracht in een sociaal-culturele context. Terwijl in wezen musea, archieven en bewaarbibliotheken dezelfde taak hebben: ze bewaren objecten of documenten uit het verleden en proberen het publiek van vandaag te laten kennismaken met de overgeleverde rijkdom. Volkskundigen bekommeren zich onder meer om het immateriële erfgoed van onze voorouders, en hoe daar vandaag mee kan worden omgesprongen. Het kan niet genoeg worden onderstreept hoe belangrijk het is geweest voor het beleid inzake cultureel erfgoed dat er eindelijk een coherente sector werd gevormd.

De beleidsnota schetste niet alleen het kader maar koos meteen ook enkele invalshoeken. Zo werd bijvoorbeeld het immateriële aspect van het erfgoed beklemtoond: de verhalen die, al dan niet in een materiële context, worden doorgegeven van generatie tot generatie. Nog belangrijker was de hiermee gepaard gaande nadruk op publieksparticipatie en maatschappelijke relevantie. Dat was ook nodig om de overheid en het publiek bewust te maken van de behoeften én de kansen van deze sector. Naarmate de regeerperiode vorderde, werd er meer gepoogd om een evenwicht te vinden tussen publieksparticipatie en ontsluiting enerzijds, en de behouds-, beheers- en beschermingsproblematiek anderzijds.

4.2. Erfgoedconvenants en punctuele participatie-initiatieven

Beleidsnota

In de nota kondigde minister Anciaux een belangrijk sleutelinstrument aan: er zouden erfgoedconvenants worden afgesloten met de steden, omdat op dit bestuursniveau algemene

kennis gepaard kan gaan met een grote voeling voor concrete projecten. In eerste instantie zouden experimentele convenants worden afgesloten met de kunststeden Antwerpen, Brugge en Gent.

Gerealiseerd

Antwerpen, Brugge en Gent werden effectief de eerste steden waarmee op experimentele basis een convenant werd afgesloten. Later volgden Mechelen, Tongeren en Leuven; nog een jaar later voegde Brussel zich bij het rijtje. Verder werd een aantal regelingen uitgewerkt voor projecten in gemeenten zonder erfgoedconvenant. Aangezien het Museumdecreet niet expliciet voorziet in de ondersteuning van cultuurhistorische tentoonstellingen, werd daarvoor bijvoorbeeld een subsidiereglement uitgevaardigd. Er kwam ook een subsidiereglement voor de permanente ontsluiting van cultureel erfgoed. Ook dit reglement vormde in zekere zin een aanvulling op het Museumdecreet uit 1996, dat een vrij strenge definitie hanteerde van het begrip museum. Instellingen met een beperkte collectie die vooral de klemtoon leggen op het verhaal dat wordt verteld aan de hand van het cultureel erfgoed (de zogenaamde erfgoedcentra), konden via dit reglement worden gesubsidieerd.

Voor de erfgoedconvenants werd ook een steunpunt opgericht: Culturele Biografie Vlaanderen. In 2002 werd beslist om de opdracht van dit steunpunt te verruimen naar de sectoren van de musea, archieven, bewaarbibliotheken en documentatiecentra. Het steunpunt verzorgt ook het secretariaat van de publieksmanifestatie het Erfgoedweekend (vanaf 2004 Erfgoeddag, zie verder), een initiatief van verschillende partners uit de erfgoedsector.

2004

In 2004 zullen een of twee extra erfgoedconvenants kunnen worden afgesloten. Het Erfgoeddecreet, dat intussen principieel is goedgekeurd en waarvan in 2004 de uitvoeringsbesluiten worden afgewerkt, voorziet in een decretale regeling voor de erfgoedconvenants, zodat dit instrument in de toekomst kan worden veralgemeend over heel Vlaanderen. Ook de twee bovengenoemde reglementen worden in het Erfgoeddecreet geïntegreerd. De definitie van het begrip musea wordt verruimd zodat ook de erfgoedcentra eronder kunnen vallen. Cultuurhistorische tentoonstellingen vinden in het decreet onderdak in het hoofdstuk Projecten cultureel erfgoed.

Het Erfgoedweekend wordt omgevormd tot een Erfgoeddag. Op basis van een studie van Cultuurnet Vlaanderen en Culturele Biografie Vlaanderen, zal werk worden gemaakt van een communicatiestrategie voor de erfgoedsector.

4.3. Volkscultuur

Beleidsnota

In 1998 is een decreet voor de volkscultuur goedgekeurd, dat onder meer voorziet in de oprichting van een Vlaams Centrum voor de Volkscultuur. Ondanks dat decreet en ondanks de nadruk op het immateriële aspect van het erfgoed, komt het beleid rond volkscultuur niet expliciet ter sprake in de beleidsnota. Het idee dat volkscultuur een vorm van erfgoed is, was nog niet helemaal uitgekristalliseerd.

Gerealiseerd

Dankzij het Vlaams Centrum voor de Volkscultuur kreeg de sector op korte tijd de wind in de zeilen en werden de mogelijkheden de volkscultuur op te nemen in de erfgoedsector, in de verf gezet. Het project Alpha werd uitgevoerd: een reeks van onderzoeken naar het landschap van de volkscultuurverenigingen, en naar de behoeften en de kansen die zich in de sector voordoen. Het vervolproject Bèta handelde over de mogelijkheden van ICT. De koepels in de sector Volkscultuur kregen een broodnodige financiële injectie opdat ze hun rol in het erfgoedlandschap kunnen opnemen en kleinere erfgoedverenigingen bijstaan met raad en daad. Het begrip volkscultuur werd trouwens geleidelijk aan verruimd naar immaterieel erfgoed. Het VCV

vertegenwoordigt Vlaanderen bijvoorbeeld op expertenbijeenkomsten van de UNESCO, waar een conventie over immaterieel erfgoed in de maak is.

2004

Het beleid in 2004 zal zeker mee bepaald worden door de afloop van de UNESCO-besprekingen over immaterieel erfgoed. In de nabije toekomst zal de verdere integratie en afstemming van het Volkscultuur- en het Erfgoeddecreet moeten worden onderzocht. Door budgettaire beperkingen voorziet het erfgoeddecreet bijvoorbeeld niet in de subsidiëring van verenigingen op basis van beleidsperioden, terwijl het decreet op de volkscultuur wel de subsidiëring van koepelverenigingen mogelijk maakt. Op langere termijn zullen alle erfgoedverenigingen, op voorwaarde dat ze aan bepaalde voorwaarden voldoen, voor structurele subsidiëring in aanmerking moeten komen. Het Vlaams Centrum voor Volkscultuur moet volop de mogelijkheid krijgen om zijn wetenschappelijk onderzoek naar de sector van het immaterieel erfgoed voort te zetten en om voorbeeldprojecten uit te werken.

4.4. Musea

Beleidsnota

De beleidsnota erkende ten volle dat het in 1996 goedgekeurde Museumdecreet voor een enorme stimulans heeft gezorgd in het museumveld. “De ordening die het aanbracht wordt inmiddels steeds duidelijker. Erkenning wordt een kwaliteitslabel voor instellingen die écht belangrijke verzamelingen hebben én de bijbehorende expertise. Wij hebben daarom reeds een eerste gebaar gemaakt, ter vervollediging van het decreet. Wij hebben de subsidiemogelijkheden aanzienlijk verhoogd zodat ze beter aan de intenties van het decreet beantwoorden. De middelen blijven echter nog steeds laag in verhouding tot het belang van de sector. (...) De volgende jaren zal via een constant beleid – waarbij een jaarlijkse doorgroei van de subsidies reeds voorzien is – de werking van het decreet geleidelijk geoptimaliseerd worden.” Verder vermeldt de nota dat er werk zou moeten worden gemaakt van een centrale inventaris. Daartoe werden gestandaardiseerde softwarepakketten aan de musea aangeboden. Ook op het vlak van conservatie en restauratie is er volgens de nota nog veel werk aan de winkel.

Gerealiseerd

De museumsector kreeg inderdaad een financiële injectie, al is de economische recessie van de afgelopen twee jaar er de oorzaak van dat het groeiritme niet constant kon blijven – terwijl de behoeften nog altijd zeer groot zijn. De vele projectaanvragen van musea voor onder meer publiekswerking, conservatie en restauratie kunnen nog onvoldoende worden gehonoreerd. Door middel van het aanbrenge van beleidsaccenten wordt gepoogd een zekere systematiek aan te brengen in het toekennen van de projectaanvragen. Nieuwe musea werden erkend (onder andere MOMU). Er werd een koepel opgericht van de drie kunsthistorische musea (KMSK Antwerpen, Museum voor Schone Kunsten Gent en Groeningemuseum Brugge). Het Erfgoeddecreet, waarin het Museumdecreet is opgenomen, verbreedt het begrip ‘musea’ en ondersteunt voor het eerst ook op structurele basis samenwerkingsverbanden, zij het dat de uitgetrokken minimumbedragen relatief laag zijn. Ook musea, ingedeeld bij het basisniveau, zullen vanaf 2006 een (kleine) structurele subsidie krijgen.

Hoewel het aanvankelijk de bedoeling was om een apart steunpunt op te richten voor de musea, werd uiteindelijk beslist de integratiegedachte binnen de erfgoedsector te laten primeren. Culturele Biografie Vlaanderen werd het steunpunt van de musea en nam onder meer de museumconsulenten over van de Vlaamse Gemeenschap.

2004

De uitvoeringsbesluiten van het Erfgoeddecreet worden afgewerkt. Nieuwe erkenningsaanvragen van musea zullen ter tafel komen. In verschillende steden leven immers nog heel wat plannen. In

Leuven wordt in de Abdij van 't Park een Museum van Religieuze Kunst voorbereid. Gent werkt aan de voorbereiding van het stadsmuseum STAM en in Antwerpen wordt voortgewerkt aan de plannen voor het Museum aan de Stroom.

In de toekomst zal er, zeker op het vlak van behoud en beheer in de musea, nog veel meer op langere termijn moeten worden gepland. De inspanningen van verschillende partners en overheden zullen nog beter op elkaar afgestemd moeten worden. Ook de koepel zal in de toekomst forser moeten worden ondersteund om de internationale ambities te kunnen waarmaken. Ten slotte zal er een betere samenwerking moeten komen met de Franse Gemeenschap en met de federale overheid. Met deze laatste is samenwerking noodzakelijk om tot een betere afstemming te komen tussen de Vlaamse musea en de federale musea die het statuut hebben van Federale Wetenschappelijke Instelling. Met de Franse Gemeenschap moet worden samengewerkt om een oplossing te vinden voor de andere Brusselse musea, die nu noch door de Franse, noch door de Vlaamse Gemeenschap kunnen worden erkend.

4.5. Archieven

Beleidsnota

“Het is duidelijk dat de archiefsector in Vlaanderen een ondergeschoven kind is. We kunnen tijdens deze legislatuur geen finale oplossing vinden maar wel de problemen bespreekbaar maken.” Zo was de teneur van de beleidsnota.

Gerealiseerd

Op het vlak van archieven, bewaarbibliotheken en documentatiecentra bestond alleen het decreet op de privaatrechtelijke Nederlandstalige archief- en documentatiecentra uit 1985, dat de werking regelde van de zogenaamde kleurarchieven (KADOC, Amsab-Instituut voor Sociale Geschiedenis, Liberaal Archief, ADVN). De eerste stappen naar een volwaardig beleid waren de uitwerking van een reglement op de ontsluiting van archieven en de bijzondere aandacht die de convenants aan de archiefsector zouden besteden. Enkele thematische archieven (Vlaams Muzikaal Erfgoed, Joods Museum voor Deportatie en Verzet) werden nominatim betoelaagd. De kleurarchieven kregen de opdracht om een Archiefbank aan te leggen, een geautomatiseerd register van de Vlaamse privaatrechtelijke archieven. Deze taak zijn ze momenteel aan het uitvoeren. Het decreet uit 1985 werd in 2002 vervangen door het decreet houdende de privaatrechtelijke culturele archiefwerking. Er kwam een hoofdstuk over projectsubsidies (dat het reglement vervangt) én een hoofdstuk voor archief- en documentatiecentra op basis van culturele thema's. Met het oog op een eventuele erkenning van de Antwerpse Stadsbibliotheek als Vlaamse Erfgoedbibliotheek, werd bij het VCV een studie besteld over het (nog nauwelijks in kaart gebrachte) landschap van de bewaarbibliotheken. De VUB rondde een interessante studie af over de Archiefnaden in Vlaanderen.

De steunpuntfunctie voor de sector van archieven, bewaarbibliotheken en documentatiecentra werd, zoals hierboven al vermeld, toevertrouwd aan Culturele Biografie Vlaanderen.

2004

In 2004 kunnen de eerste archieven op basis van culturele thema's (architectuur, letteren, deportatie en verzet, muziek, religie) aan de slag. Intussen moeten toekomstige thema's (podiumkunsten, audiovisuele sector), die vanaf 2007 een structurele subsidie kunnen krijgen, worden voorbereid. Met de collega van Binnenlandse Aangelegenheden worden de mogelijkheden van een (door de archiefsector lang verwacht) decreet op de openbare archieven bestudeerd.

4.6. Ondersteunende instrumenten

Beleidsnota

Hierboven behandelden we al de ondersteunende instrumenten zoals erfgoedcentra, erfgoedconsulenten en het erfgoedsteunpunt. De beleidsnota had het ook over (open) erfgoeddepots, waar objecten (van verschillende instellingen) kunnen worden bewaard en geconsulteerd.

Gerealiseerd

Hoewel een reglement voor erfgoeddepots was uitgewerkt, bleken er geen kandidaten te voldoen aan de voorwaarden die werden gesteld om voor de subsidiëring van een openerfgoeddepot in aanmerking te komen. Openerfgoeddepots werden daarom niet als dusdanig verwerkt in de tekst van het erfgoeddecreet. Hoewel er studies aan dit thema worden gewijd, blijken de ideeën nog niet voldoende te zijn uitgekristalliseerd. Via de subsidies voor ontwikkelingsgerichte projecten of voor samenwerkingsverbanden tussen musea wordt de deur voor een ondersteuning van erfgoeddepots in het decreet wel opengehouden.

4.7. Bescherming

Beleidsnota

“Er komt een decreet waardoor roerend erfgoed kan worden beschermd. Dat zal het mogelijk maken om een overzicht te krijgen over de topstukken van het roerend erfgoed, om die bij dreigende export eventueel te verwerven, om conservatie en restauratie ervan te begeleiden en te subsidiëren”, aldus de beleidsnota.

Gerealiseerd

Dat Topstukkendecreet werd intussen unaniem goedgekeurd door het Vlaams Parlement. De uitvoeringsbesluiten zijn klaar. Daarin worden onder meer de criteria geformuleerd waaraan erfgoed moet voldoen om voor de Topstukkenlijst in aanmerking te komen. In de loop van de legislatuur besliste de Raad van State dat het decreet op het Varend Erfgoed, voorbereid door de minister, bevoegd voor de monumenten en landschappen, gemeenschapsmaterie was. Dit decreet werd door de minister van Cultuur ingediend en unaniem door het Vlaams Parlement goedgekeurd. De uitvoeringsbesluiten zijn afgewerkt.

2004

De officiële raad die de overheid over de topstukkenlijst adviseert, wordt opgericht en de lijst van topstukken zal worden opgesteld. Subsidies voor restauratie en conservatie van topstukken worden ter beschikking gesteld vanaf 2005.

In de nabije toekomst zal moeten worden nagegaan hoe een goede beschermingspolitiek voor het roerend erfgoed verder kan worden uitgebouwd. Zo is het duidelijk dat er naast het varend ook voor het rollend en vliegend erfgoed een beschermingspolitiek zal moeten worden gevoerd. Op langere termijn moeten we er ook voor zorgen dat, als aanvulling op het Topstukken- en het Erfgoeddecreet, een uitgebouwde restauratiepolitiek wordt uitgewerkt voor de stukken die net buiten de Topstukkentijd vallen. Fiscale maatregelen moeten worden uitgewerkt voor eigenaars die hun erfgoed binnen Vlaanderen willen houden.

4.8. Epiloog

Vandaag kunnen we vaststellen dat er in het beleid inzake immaterieel en roerend cultureel erfgoed wel degelijk reuzenstappen zijn gezet. Maar in een domein waarin tevoren maar beperkte vooruitgang werd geboekt, zijn zelfs die reuzenstappen niet voldoende om de eindmeet al te kunnen halen. Een aantal van de grote uitdagingen werd hierboven al geschetst.

In 2003-2004 zullen we dan ook veel aandacht besteden aan het Masterplan cultureel erfgoed, aangekondigd op de Staten-Generaal van Cultuur in oktober 2002 in de Gentse Vooruit. Door het beleid zelf, de steunpunten en andere partners werden verschillende onderzoeken besteld op basis waarvan de belangrijkste behoeften en potenties van de sector Cultureel Erfgoed in kaart kunnen worden gebracht. Zo kan het beleid beter worden gepland en verder worden verfijnd. Het gaat onder meer om de volgende onderzoeken:

- *Vooronderzoek naar de bouwstenen* voor een masterplan behoud en beheer, uitgevoerd door het steunpunt Culturele Biografie Vlaanderen vzw;
- Cultureel erfgoed en cultuurparticipatie, uitgevoerd door het Centrum voor Cultuursociologie van de K.U. Leuven in opdracht van het steunpunt Re-Creatief Vlaanderen;
- Publieksonderzoek in de Vlaamse musea, uitgevoerd door Letty Ranshuijzen;
- De rapporten Alpha: een kwantitatief en kwalitatief onderzoek naar het actuele lokaal en historisch, volks- en heemkundig landschap in Vlaanderen, en Bèta: studie en implementatie van een kennisweb voor de sector Volkscultuur, uitgevoerd door het steunpunt Vlaams Centrum voor Volkscultuur vzw;
- Van advies gediend. Kwaliteitsbevordering in het erfgoedbeheer, rapport over erfgoedmanagement, van de Koning Boudewijnstichting;
- Archiefnoden in Vlaanderen, uitgevoerd door de VUB in opdracht van de erfgoedconvenants;
- Het in kaart brengen van de sector van de bewaarbibliotheken in Vlaanderen, uitgevoerd door het VCV vzw.

Deze onderzoeken zullen in de loop van 2003-2004 nog worden aangevuld met een aantal extra studie-opdrachten, onder meer over de digitaliseringsproblematiek.

Tot slot willen we nog even vermelden dat, omdat onroerend erfgoed gewestmaterie is, het grotendeels buiten het blikveld van Cultuur valt. Door dit institutionele gegeven verloopt de afstemming tussen de sectoren Roerend en Immaterieel Erfgoed enerzijds, en Onroerend Erfgoed anderzijds, helaas een stuk trager dan gewenst. Een betere beleidsafstemming tussen beide betrokken afdelingen van de Vlaamse administratie is dus zeker aangewezen.

5. Sociaal-cultureel werk

5.1. Amateurkunsten

Beleidsnota

In de beleidsnota 2000-2004 wordt een belangrijke herstructurering voor de amateurkunsten voorzien. Het nieuwe beleid bouwt op drie pijlers (organisaties, projecten, steunpunt). Het versnipperde en vaak verzuilde landschap moest plaatsmaken voor een nieuwe, pluralistische structuur, die een netwerk vormt van landelijke organisaties, georganiseerd op een discipline of subdiscipline. Via projectondersteuning moesten tijdelijk vernieuwende impulsen mogelijk worden gemaakt.

Gerealiseerd

Het decreet van 2000 realiseerde de opbouw van de nieuwe samenwerkingsverbanden. Bovendien werd belangrijke aandacht besteed aan vernieuwing en werd plaats gemaakt voor nieuwe disciplines. De nieuwe samenwerkingsverbanden per discipline zijn intussen volledig rond. Er zijn acht landelijke organisaties voor evenveel disciplines. Ze heten VLAMO, Opendoek, Poppunt, Koor & Stem, D@nspunt, Muziekmozaïek, Centrum voor Beeldcultuur en Kunstwerk(t). Op de organisatie voor de vocale muziek (Koor & Stem) na, zijn ze allemaal tot stand gekomen door fusie. Vanuit de projectenregeling is voor twee nieuwe disciplines een organisatie ontstaan. Het gaat om circuskunsten (VLOCircuskunsten) en een organisatie voor de

Letteren. De pijler Projecten in het nieuwe decreet maakte vernieuwing mogelijk, maar moest tegelijk de meeste hindernissen uit de weg ruimen. Over de plaats van deze projectenregeling in het amateurkunstenlandschap en de rol van de landelijke organisaties hierin, dringt een evaluatie zich op.

2004

Voor de bovenstaande projecten wordt een extra inbreng van 100.000 euro uitgetrokken. Net zoals het steunpunt, komen de organisaties stilaan op een nieuw evenwicht en kan al langzaamaan worden gereflecteerd met het oog op de beleidsplannen die in 2005 moeten worden ingediend. In 2004 wordt voor de internationale projecten gewerkt met een vernieuwde commissie en een bijgestuurd reglement, dat meer aansluit bij het ritme van de meeste organisatoren.

5.2. Sociaal-cultureel volwassenenwerk

Beleidsnota

De Beleidsnota 2000-2004 kondigde een nieuw decreet aan met een herwaardering van het verenigingsleven, een grondige reorganisatie van het vormingslandschap en een herschikking van de landelijke diensten. Bovendien moest het nieuwe regelgevende kader uitgaan van decentralisatie, specialisatie, kwantiteit in evenwicht met kwaliteit, de invoering van project- en experimentsubsidiëring naast de structurele subsidies, en een gesloten systeem van enveloppesubsidiëring. Verder werd de opheffing van het decreet op de politieke vormingsinstellingen en op de koepels in het vooruitzicht gesteld.

Gerealiseerd

De opheffing van eerder genoemde decreten werd in 2000 en 2001 gerealiseerd. Vanuit het afschaffen van de koepels werd een herorganisatie van de bovenbouw van het sociaal-cultureel volwassenenwerk gerealiseerd: via een afzonderlijk decreet werd de erkenning van de Federatie van Ontwikkelings- en Vormingsorganisaties (FOV) mogelijk gemaakt en het steunpunt Socius zag, binnen een geactualiseerd kader, het levenslicht.

Vanuit een lang proces van overleg en debat werd op 4 april 2003 het nieuwe decreet door het Vlaams Parlement goedgekeurd. Voor 2004 is in de begroting een extra uitgave van 1.348.000 euro opgenomen en voor 2005 is een extra uitgave van 2.500.000 euro afgesproken. Het decreet erkent en subsidieert verenigingen, bewegingen, vormingsinstellingen. Bovendien bepaalt het een decreetale onderbouw voor het steunpunt. Verenigingen worden in de eerste beleidsperiode (2004-2005) gesubsidieerd volgens het aantal afdelingen; vanaf de tweede beleidsperiode (2006-2009) kan die enveloppe met maximaal 20 procent worden vermeerderd of verminderd na een beoordeling van het beleidsplan. De rol van de vrijwilligers werd duidelijk naar voren geschoven. Voor de migrantenverenigingen is een bijzondere regeling uitgewerkt zodat ze extra kansen krijgen om tegen 2009 volwaardig in het sociaal-cultureel verenigingsleven erkend en gesubsidieerd te worden. Samen met het kabinet van minister Byttebier werd een nota voorbereid waarin de mogelijke rol voor de migrantenverenigingen wordt geduid en ook een duidelijke rol inzake vertegenwoordiging van de stem van de migrantengemeenschappen in onze samenleving wordt toegekend. 'Bewegingen' gelden als een nieuwe werksoort. Ze worden gesubsidieerd voor hun rol in het kader van educatie, sensibilisering en maatschappelijke activering. De eerste beleidsperiode voor de bewegingen loopt van 2005 tot en met 2009. De subsidiëring van diensten blijft dus lopen tot eind 2004. De versterking van het sociaal-culturele vormingswerk gebeurt via een grondige reorganisatie. Naast de erkenning van dertien regionale volkshogescholen, worden drie soorten landelijke vormingsinstellingen gesubsidieerd: thematisch gespecialiseerde vormingsinstellingen, syndicale vormingsinstellingen en vormingsinstellingen voor bijzondere doelgroepen (personen met een handicap en gedetineerden). Dit nieuwe vormingslandschap zal

starten op 1 januari 2004. Intussen werden de dertien volkshogescholen al erkend en ook in 2003 zal al duidelijk zijn welke gespecialiseerde vormingsinstellingen worden gesubsidieerd.

2004

In het laatste jaar van deze regeerperiode zal de nadruk in dit verband dus vooral liggen op de verdere implementatie van het decreet. Hierbij zal onder meer aandacht gaan naar:

- een grondige feedback op de beleidsplannen van verenigingen en vormingsinstellingen. Voor de eerste beleidsperiode worden hieruit echter nog geen financiële gevolgen getrokken;
- een bijzondere aandacht voor de opstart van de volkshogescholen, zowel wat de beleidsplanning, de profilering als het personeelsbeleid betreft;
- de beslissing die in de loop van 2004 wordt genomen over de subsidie-enveloppes voor de bewegingen, die ingaan op 1 januari 2005;
- het uitwerken en uitvoeren van een vormings- en ondersteuningstraject voor de migrantenverenigingen, onder meer gebaseerd op het actieplan dat het steunpunt Socius met hen opmaakte;
- het verder uitwerken van de positionering van de vormingsorganisatie voor gedetineerden in het sociaal-cultureel volwassenenwerk en het Strategisch Plan voor Hulp en Dienstverlening aan Gedetineerden;
- het afsluiten van een nieuwe beheersovereenkomst met het steunpunt Socius.

Tegelijkertijd wordt verder gewerkt op een aantal belangrijke beleidslijnen die ook de sector van het sociaal-cultureel werk willen ondersteunen.

- In 2004 wordt binnen DIVA verder gewerkt aan de uitvoering van de samenwerkings- en afstemmingsprojecten. Het steunpunt Socius maakt mee deel uit van DIVA en zet in die context ook eigen bakens uit, zoals de databank Prettig Geleerd.
- De verdere implementatie van de loonharmonisering en de regularisatie van de DAC's (zie elders) is een belangrijk item.
- Vanuit de herverdeling van de middelen van de Nationale Loterij wordt in 2004, via een reglement, voor het eerst een duidelijke basis geboden voor de ondersteuning van landelijke hobby- en vrijetijdsverenigingen, die een onmiskenbare - maar nog te dikwijls miskende - sociaal-culturele rol vervullen.

5.3. Lokaal cultuurbeleid

Beleidsnota

"Een overkoepelend decreet Lokaal Cultuurbeleid wil het lokale cultuurbeleid meer kansen en beleidsruimte geven en het tot een belangrijker aandachtspunt maken van het plaatselijk bestuur. Het is tevens een coördinerend decreet dat verwijst naar alle specifieke decreten, onder meer van de culturele centra en de bibliotheken." Zo stelde de beleidsnota 2000-2004 het kernachtig. Hierbij zou aandacht gaan naar de specifieke rol van de steden, naar een enveloppesubsidie op basis van een beleidsplan, naar het ondersteunen van cultuurbeleidscoördinatoren, naar actieve communicatie met alle actoren en burgers, naar aanvullende subsidiëring om vernieuwing te ondersteunen, naar het ondersteunen van intergemeentelijke samenwerking en naar het actualiseren van de rol en samenstelling van cultuurraden.

Naast het opheffen van de erkenningstop werd een bijsturing van de regelgeving op en de opdrachten van de cultuurcentra in het vooruitzicht gesteld. De categorie-indeling zou afhankelijk worden gemaakt van de schaal en de uitstraling van elke gemeente. Ook hier zouden de beleidsplanning en de meer kwalitatieve subsidievoorwaarden worden geïntroduceerd. Met de drie grote steden zouden bovendien afzonderlijke convenants worden afgesloten.

Ook de openbare bibliotheken stonden in de beleidsnota voor een grote verandering, die vertrekt van het concept van een bibliotheek als centrum van informatie, van cultuurspreiding en van ontmoeting. Een minimale kwantitatieve normering en meer aandacht voor kwaliteit staan ook

hier centraal. Nieuwe samenwerkingsmodellen tussen bibliotheken zouden worden ingevoerd, tegelijk met de oprichting van een Vlaams steunpunt. Met de Vlaamse Gemeenschapscommissie zouden specifieke afspraken worden gemaakt.

Gerealiseerd

Op 13 juli 2001 werd het decreet houdende het stimuleren van een kwalitatief en integraal lokaal cultuurbeleid goedgekeurd. Op 1 januari 2002 werd het van kracht. Op dit moment (september 2003) hebben, naast de VGC, al 205 gemeenten een aanvraag ingediend voor subsidiëring in het kader van het beleidsplan. Daarvan werden al 186 aanvraagdossiers goedgekeurd, 168 gesubsidieerde cultuurbeleidscoördinatoren zijn in dienst, 133 cultuurbeleidsplannen werden al ingediend. Het decreet speelde ontegensprekelijk in op een behoefte bij gemeentebesturen. Van een dergelijke overrompeling van aanvragen kon niemand dromen. Om van budgettaire redenen werd dan ook beslist om vanaf 1 januari 2003 geen nieuwe aanvragen meer te honoreren, totdat er opnieuw financiële ruimte zou zijn. De eerste tendensen zijn zichtbaar, de eerste voorzichtige conclusies kunnen worden gemaakt. Het steunpunt voor het lokaal cultuurbeleid, Cultuur Lokaal, ging in 2002 van start en leverde meteen een belangrijke ondersteuning voor de beleidsplanners. In 2003 zijn 61 cultuurcentra ingeschaald, waarvan vijf nieuwe (Aarschot, Boom, Koksijde, Schoten en Temse). In 2004 komt ook Eeklo erbij. De beslissing over de variabele subsidies, eind 2002, is nog niet bij alle cultuurcentra verteerd. De juridisering van dit conflict heeft het maken van politieke afspraken over de toekomst vertraagd, wat zeker niet geleid heeft tot de gewenste algemene stabiliteit in de sector. In 2003 werd, via een voorstel van decreet, ook de positie van de belangenbehartiger van de cultuurcentra, de Vereniging van Vlaamse Cultuurcentra (VVC), wettelijk onderbouwd. Het steunpunt Cultuur Lokaal staat in voor de ondersteuning van de cultuur- en gemeenschapscentra.

Van de 301 gemeenten met een gesubsidieerde bibliotheek werden alle beleidsplannen goedgekeurd. In 2003 werden bovendien twee nieuwe openbare bibliotheken opgenomen: één in Ukkel en één in Sint-Jans-Molenbeek. Uit de plannen en de concrete initiatieven blijkt dat de geactualiseerde opdrachten door heel wat bibliotheken in nieuwe feiten worden omgezet. De nieuwe benadering van de bibliotheken wordt door de ene medewerker als een kans, door de andere nog als een bedreiging ervaren. Het steunpunt, VCOB, dat in 2000 werd opgericht, heeft heel wat initiatieven genomen om deze vernieuwing te stimuleren en te begeleiden. Ook de provincies hebben in dit verband een eigen opdracht. Via een decreetswijziging werd de subsidie aan gemeentebesturen voor bovenlokale bibliotheekwerking tot eind 2004 georiënteerd naar de ontwikkeling van een geactualiseerde en toekomstgerichte Vlaamse Centrale Catalogus (Vlacc 2), als spil van een groter automatiseringsproject dat samen met de provincies vorm krijgt. Vlacc 2 is operationeel vanaf 1 januari 2005. Onder meer naar aanleiding hiervan werd samen met de VVSG, de VVP, de VGC en de Vlaamse Gemeenschap een nieuwe, interbestuurlijke, organisatievorm aan het VCOB gegeven. Dit mondde uit in een geactualiseerde beheersovereenkomst. Voor 1 januari 2003 moesten de cultuurraden aan de decretale voorwaarden voldoen.

Wat de ondersteuning van intergemeentelijke samenwerking betreft, werd nog slechts één dossier ingediend, maar ook in dit verband blijkt in een aantal regio's één en ander in voorbereiding te zijn.

2004

Een verdere implementatie van het decreet Lokaal Cultuurbeleid is aan de orde. Naast het feit dat de eerste tendensen en conclusies in kaart moeten worden gebracht, zijn er een aantal belangrijke aandachtspunten.

De aandacht voor kwaliteitsverbetering en ondersteuning van processen in de gemeenten, blijft uiteraard doorlopen. Naast de evidente rol voor de steunpunten in dit verband, zal vanaf 2004 de administratie starten met visitaties in alle gemeenten. Daaruit kunnen aanbevelingen worden geformuleerd die dienstig zijn bij een mogelijke herziening van de beleidsplannen.

Onder meer via de steunpunten worden nieuwe instrumenten voor kwalitatieve beleidsplanning uitgewerkt (bijvoorbeeld: indicatoren en meetsystemen, publieksonderzoek), wordt verder fundamenteel onderzoek uitgevoerd en debatten worden opgezet over de rol van de cultuur- en gemeenschapscentra, van de bibliotheken en van de adviesraden en beheersorganen in het licht van het nieuwe decreet.

In 2004 wordt onderzocht in hoeverre nieuwe aanvragen van gemeentebesturen voor de opmaak van een cultuurbeleidsplan voor subsidiëring in aanmerking kunnen komen.

Aansluitend bij de met redenen omklede motie van 22 januari 2003 wordt het gesprek over de variabele subsidies voortgezet. De commissie Cultuurcentra van de Raad voor Volksontwikkeling en Cultuurspreiding krijgt hierbij een prominente rol.

In 2004 gaat de subsidiëring van projecten van gemeenschapscentra van start. Hiervoor is 500.000 euro uitgetrokken.

Onder meer via het steunpunt Cultuur Lokaal worden de acties inzake intergemeentelijke samenwerking van nabij opgevolgd en begeleid.

Voor de bibliotheken staat de verdere uitwerking van het Vlacc 2-project centraal.

5.4. Circusbeleid

Beleidsnota

In de beleidsnota was nog niets te lezen over het circusbeleid. Toch werd minister Anciaux al in de zomer van 2000 benaderd door een aantal Vlaamse circussen met het verzoek iets aan hun situatie te doen.

Gerealiseerd

In 2001 werd gestart met de ondersteuning van Vlaamse circussen. De doelstelling was van hij het begin het verhogen van de kwaliteit van de circusvoorstellingen en het werken aan een beter imago voor het circus in Vlaanderen. Er werd met zeven circussen een afsprakennota opgesteld en er werden contracten afgesloten voor een bijdrage in de onkosten die aan circusvoorstellingen verbonden zijn. Het Vlaams Centrum voor Volkscultuur werkte een aantrekkelijke publicatie uit over de geschiedenis van het circus in Vlaanderen.

2004

In 2003 werd voor de ondersteuning van de circussen een aangepaste strategie gehanteerd. Naast de cultuurspreidende impulsen kwam het ondersteunen van de verbetering van de artistieke kwaliteit mee in de aandacht. Die inspanningen worden in 2004 voortgezet.

6. Samenvatting van de beleidsrealisaties sinds 1999

Transversaal

integrale aanpak van het lokale cultuurbeleid (via een overkoepelend decreet)

internationaal cultuurbeleid

aankoop gebouw en grond voor een Europees Vlaams-Nederlands Huis

reglementering internationale activiteiten

uitbouw nabuurschap

talrijke activiteiten in prioritaire en andere landen

cultuurparticipatie

bevordering participatie moeilijke doelgroepen (laaggeschoolden en kansarmen/senioren)

oprichting van Cultuurnet Vlaanderen (Cultuurcommunicatie)

bevordering rechtstreekse cultuurparticipatieprojecten (sensibilisering)

omkadering van jongerencultuur (experimentele regeling en decreet – zie jeugd)

kunsteducatie: begin van specifiek beleid
 Cultuur en Onderwijs: protocol sluiten met minister van Onderwijs
 opmaak reglementen voor sectoren zonder objectieve regeling bijvoorbeeld internationaal
 cultuurbeleid, evenementen, infrastructuur
 actief infrastructuurbeleid
 accenten op clubcircuit, jeugdcultuurcentra en kunstcentra en op grote
 infrastructuurprojecten
 studie voor de verhoging van de financiële expertise en die in verband met
 infrastructuurbeleid
 versterken advisering: invoeren kwaliteitsbeoordeling in bepaalde sectoren, aparte structuur voor
 strategische advisering
 uitbouw beleid voor topevenementen
 verfijnen taakstelling steunpunten
 sociaalrechtelijke en fiscale aspecten:
 het VIA (Vlaams Intersectoraal Akkoord) wordt een regularisatie van zowat 1400 DAC'ers
 gerealiseerd en komt er een loonsverhoging voor de werknemers in de sociaal-culturele
 sector)
 regeling van het sociaal statuut van de kunstenaar (ondersteuning Kunstenloket)
 aanzet voor een geïntegreerd beleid voor de grote instellingen (decretale inbedding, beoordeling,
 meerjarige subsidiëring ...)
 ondersteuning sociaal-artistieke projecten en werkingen via experimenteel reglement, later
 geïntegreerd in het Kunstendecreet
 oprichting interuniversitair wetenschappelijk steunpunt 'Re-creatief'
 nieuwe regeling van de Cultuurprijzen van de Vlaamse Gemeenschap
 versterking administratie Cultuur
 impulssubsidies voor duurzame culturele projecten in Limburg

Artistieke creatie

architectuur en vormgeving
 oprichting Vlaams Architectuurinstituut (Vai)
 zorg voor architectuurarchieven ingebed in Archiefdecreet
 samenwerking met de Vlaamse Bouwmeester
 beeldende kunst
 kunstenaarsbeleid: startsubsidies, doorgroeibeurzen, werkbeurzen, subsidies aan beeldende
 kunstcentra, versterking internationale instrumenten
 oprichting IBK en IAK
 nieuw aankoopbeleid via curator
 verdere ontwikkeling SMAK en MuHKA
 podiumkunsten
 meer middelen voor dans, muziektheater en kunstcentra
 muziek
 doorstroming van de orkesten en ensembles
 een beleid voor populaire muziek
 precisering symfonisch landschap
 - taal en letteren
 doorgroei Vlaams Fonds voor de Letteren
 letteren: oprichting van de Stichting Lezen
 leensubsidie voor literaire auteurs
 audiovisuele kunst
 oprichting Vlaams Audiovisueel Fonds (creatie Vlaamse film)
 nieuw reglement voor de subsidiëring van culturele initiatieven in de audiovisuele sector,
 zoals festivals, verenigingen, educatieve en bewaringsprojecten

voorbereiding Kunstendecreet (integratie alle kunstdisciplines)
 grote instellingen: stijging dotaties, preciezere bepaling van opdrachten en taken, afsplitsing
 musical-afdeling van Ballet van Vlaanderen

Cultureel erfgoed

aanzet tot een integraal erfgoedbeleid
 sluiten van erfgoedconvenants met steden/gemeenten
 oprichting erfgoedsteunpunt Culturele Biografie Vlaanderen
 subsidies voor cultuurhistorische tentoonstellingen
 subsidies voor initiatieven ontsluiting cultureel erfgoed
 opmaak Topstukkendecreet (bescherming en verwerving topstukken)
 decreet voor de bescherming van varend erfgoed
 meer financiële middelen voor de Volkscultuur
 musea: verbetering uitvoeringsbesluiten en meer subsidiemiddelen
 archieven: Archiefdecreet: uitbreiding decretale regeling voor privaatrechtelijke archieven:
 thematische organisaties, projectsubsidies, meer middelen voor politiek-filosofische archieven
 oprichting Archiefbank Vlaanderen
 voorbereiding Koepel Kunsthistorische Musea
 voorbereiding Erfgoeddecreet (integratie Museumdecreet, erfgoedconvenants en experimentele
 subsidieregelingen Cultureel Erfgoed)
 aanzet tot masterplan cultureel erfgoed via onderzoeken

Sociaal-cultureel werk en lokaal cultuurbeleid

nieuw decreet Lokaal Cultuurbeleid:
 subsidiëring cultuurbeleidsplannen en –coördinatoren
 bevorderen intergemeentelijke samenwerking
 hervorming cultuurraden
 oprichting steunpunt Cultuur Lokaal
 openbare bibliotheken: nieuwe regelgeving, geïntegreerd in decreet Lokaal Cultuurbeleid
 oprichting van het steunpunt: Vlaams Centrum voor Openbare Bibliotheken (VCOB)
 cultuurcentra: taken herzien – andere subsidievoorwaarden: meer nadruk op kwaliteit
 (variabele subsidiëring),
 nieuw decreet op de amateurkunsten
 sociaal-cultureel werk
 opheffen van het decreet Politieke Vormingsinstellingen
 opheffen van het decreet op de koepels en erkenning (decretaal) van gesprekspartner voor de
 Vlaamse overheid (FOV)
 sociaal-cultureel werk: nieuw decreet (verenigingen, volkshogescholen en gespecialiseerde
 vormingsinstellingen, bewegingen), stijging budget, vernieuwing steunpunt (Socius)
 actualisering reglement Culturele Manifestaties: subsidie voor lokale spreiding
 circussen: impulsen voor kwaliteits- en imagoverbetering

7. Samenvatting van de plannen voor 2004

Transversaal

decreet Strategische Advisering voor Cultuur in het kader van BBB;
 aanpassingen aan decreten in het kader van BBB (Vlopera, grote culturele instellingen);
 decreet voor harmonisering en regularisatie DAC'ers;
 decreet Subsidies Vlaams Intersectoraal Akkoord;
 afschaffen decreten Vlaamse Cultuurprijzen;
 ontwikkeling en lancering Cultuurdatabank;

start Vlaams-Nederlands Huis + bouw nieuwbouwgedeelte;
audit in de grote culturele instellingen;
Cultuur & Onderwijs: bezegelen samenwerkingsstructuur met Onderwijs;
eerste toekenning Vlaamse Cultuurprijzen nieuwe stijl (voorjaar 2004);
hervorming administratie Cultuur (BBB);
implementatie binnen de administratie Cultuur van de resultaten van de studies ter verhoging van de financiële expertise en de expertise in verband met het infrastructuurbeleid;
kerntakendebat: convenant met de grote steden;
hersamenstelling commissies en raden;
Kunstenloket;
huisvesting administratie Cultuur;
uitvoeringsbesluit culturele infrastructuur;
denkoefening Cultuur & Commercie;
fiscale acties: ondermeer vrijstelling zegeltaks

Kunsten

Kunstendecreet;
aanpassing decreet Fonds voor de Letteren;
sensibiliseringscampagne downloaden en kopiëren;
cd-productiefonds (werkgroep muziekindustrie);
uitvoeringsbesluiten Kunstendecreet;
samenwerkingsprotocol met economie inzake vormgeving;
opstart interdepartementaal overleg Architectuur/Vormgeving.

Erfgoed

Erfgoeddecreet + uitvoeringsbesluit;
uitvoeringsbesluit Topstukkendecreet + opstellen eerste lijst van beschermde topstukken;
eerste erkenning van themagerichte archieven;
masterplan Erfgoed;
samenwerkingsprotocol administratie bevoegd voor roerend en onroerend erfgoed.

Sociaal-cultureel werk

eerste stappen uitvoering nieuw decreet: erkenning of subsidiëring vormingsinstellingen, verenigingen en bewegingen;
lokaal cultuurbeleid;
realisatie VLAC II;
heropstarten gesprek over eventuele aanpassing regeling variabele subsidie cultuurcentra.

8. Financieel overzicht per programma sinds 1999

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
45,1 Jeugdwerk (exclusief Deeltijdse Vorming)	34.548	39.031	40.482	43.338	44.532	48.372
%	100	113	117	125	129	140
45,2 Volksontwikkeling en bibliotheken	97.521	103.107	111.786	127.798	131.653	137.116
%	100	106	115	131	135	141
45,3 Beeldende Kunst en Musea	10.223	15.338	20.348	22.534	27.932	29.262
%	100	150	199	220	273	286
45,4 Muziek, Letteren en Podiumkunsten	75.922	83.604	93.998	108.193	107.636	110.433
%	100	110	124	143	142	145
45,5 Algemeen Cultuurbeleid	25.793	30.081	40.529	47.226	64.661	64.674
%	100	117	157	183	251	251
	244.007	271.161	307.143	349.089	376.414	389.857
%	100	111	126	143	154	160
72,1 Filmbeleid en Audiovisuele cultuur			10.601	12.561	15.124	14.625
			100	118	143	138

II. UITVOERING REGEERAKKOORD

Hieronder volgen de fragmenten uit het regeerakkoord die betrekking hebben op de bevoegdheden Cultuur, Jeugd, Audiovisueel Beleid van minister Paul Van Grembergen.

A. Cultuur

1. Het belang van cultuur

Cultuur moet een prominente rol spelen in het maatschappelijke leven. Cultuur is een wezenlijke hefboom voor een maatschappij die waarden als openheid, verdraagzaamheid, democratie, creativiteit en kritische zin bij de brede bevolking wil aanscherpen.

Daartoe moet de overheid de nodige budgettaire middelen vrijmaken. Het beleid moet de samenleving sensibiliseren voor cultuur en haar bewustmaken van het belang ervan voor een vollediger ontplooiing van mens en samenleving.

De taak van het beleid bestaat erin kansen te scheppen, niet inhouden te bepalen. Zo'n voorwaardenscheppend beleid richt zich zowel op de productie (het aanbod) als op de spreiding en de beleving (de vraag).

2. Complementariteit en decentralisatie

Het cultuurbeleid is geen aangelegenheid van de Vlaamse Gemeenschap alleen. Ook de sector zelf, de consumenten, de privé-sector en de andere overheden zoals gemeenten en provincies, zijn belangrijke actoren. Het cultuurbeleid moet dan ook in de eerste plaats oog hebben voor een optimale complementariteit tussen die verschillende actoren. Zo moet werk gemaakt worden van een weloverwogen decentralisatiebeleid. De Vlaamse Gemeenschap moet haar eigen doelstellingen goed expliciteren maar, zonder betutteling, de actoren aan de basis de uitvoering ervan laten bepalen. Wat zinvoller op gedecentraliseerd niveau gebeurt, moet daar gesitueerd worden. Dat moet gepaard gaan met een decentralisatie van de middelen.

In cursief lettertype staat wat we reeds gedaan hebben.

Dat uitte zich in onder meer in een nieuw decreet op het lokale cultuurbeleid, een vernieuwd decreet op het lokale en provinciale jeugdwerkbeleid en de erfgoedconvenants.

3. Cultureel aanbod

Iedereen moet kunnen kiezen uit een gediversifieerd aanbod van cultuurbeleving en persoonlijkheidsontwikkeling. Het cultuurbeleid moet steunen op twee pijlers: kunsten en een veelzijdig sociaal-cultureel aanbod, waarbij cultuurcentra en bibliotheken een centrale rol vervullen.

De overheid moet hier sensibiliseren, niet betuttelen of bevoogden. Cultuurbeleving kan immers enkel gedijen in strikte keuzevrijheid. Cultuurbeleving mag in geen enkel opzicht verengd worden tot de zogenaamde elitecultuur. Elk individu moet de kans krijgen zijn eigen cultuurbeleving zelf in te vullen. Er moet meer aandacht besteed worden aan een zo groot mogelijk cultuurbereik, onder andere via cultuurcheques.

Via de subsidierondes in de podiumkunsten en de muziek werd een gediversifieerd aanbod verzekerd. De decretale regeling van de belangrijkste cultuurspreidende sectoren (namelijk de cultuurcentra en de openbare bibliotheken) werd geactualiseerd.

4. Het culturele middenveld

De cultuurbeleving wint aan diepte door confrontatie en dialoog met anderen, vandaar het belang van een sociaal-cultureel netwerk in de samenleving. Mensen die ervoor kiezen in een sociaal verband cultuur te assimileren, zorgen voor gemeenschapsopbouw, voor werken aan zingeving en participatie.

Het verenigingsleven is en blijft vanwege zijn hechte lokale verankering een belangrijke hefboom voor een bloeiend sociaal-cultureel leven. Daarom zal gestreefd worden naar een kader waarbinnen samenwerkingsverbanden tussen de verenigingen en de bestaande lokale sociaal-culturele initiatieven tot stand kunnen komen om het lokale en wijkgebonden weefsel te versterken.

Ook de andere vormen van volksontwikkeling zijn zeer belangrijk in het kader van de permanente vorming. Het sociaal-culturele werk verdient een nieuwe impuls. Het sociaal-culturele werk moet een partner worden in het kader van het decreet over levenslang leren. Het moet bevrijd worden uit de beklemming van de bestaande reglementen en het moet meer vertrouwen krijgen van de overheid om zijn taak te vervullen op een geëigende manier.

De decreten worden herschreven om de taken te herdefiniëren met het oog op herwaardering van het cultuurbegrip, door de individuele keuzevrijheid maximaal te respecteren, door een deregulering en door een open maatschappijgeest na te streven.

De decreten zijn vernieuwd. Ze worden momenteel geïmplementeerd. Ze bevestigen het belang van het sociaal-culturele werk in het sociale weefsel en de persoonlijkheidsontplooiing (het verenigingsleven, het bewegingswerk en de niet-formele educatie via vormingsinstellingen). Het nieuwe decreet op de amateurkunsten trad reeds in 2001 in werking. De Jeugdwerkdecreten zijn sinds korte van kracht.

5. Ontzuiling

De Vlaamse samenleving evolueert steeds meer naar ontzuiling. Aan de basis is dat duidelijk voelbaar. Dat betekent niet dat de mensen geen eigen mening, overtuiging of levensfilosofie meer hebben, wel dat zij dit alles willen delen met anderen en ook dat zij steeds meer begrip en waardering voor die andere meningen opbrengen.

Die evolutie moet ook naar beleidsmatig vlak vertaald worden. Het beleid zal de weg openen naar ontzuiling en steeds minder naar het pad van de verzuiling. Daartoe zal de steun stilaan worden verlegd naar pluralistische initiatieven waar iedereen terecht kan, en naar individuele ondersteuning. Daarnaast kunnen samenwerkingsverbanden tussen de bestaande verenigingen aangemoedigd worden.

Met de afschaffing van de decreten over koepels in het jeugdwerk en het volksontwikkelingswerk, de politieke vormingsinstellingen, de hervorming van de amateurkunsten, de regeling inzake Volkshogescholen en de nieuwe Jeugdraad werden hier grondige stappen gezet.

6. Bibliotheken en cultuurcentra

De overheid moet aan de (sociaal-)culturele sector, zo decentraal mogelijk, een operationele infrastructuur ter beschikking stellen met gekwalificeerd personeel. Cultuurcentra en openbare bibliotheken moeten zo verder evolueren tot draaischijven van het culturele leven op gemeentelijk en regionaal niveau. Elke persoon kan er individueel of via een organisatie terecht. Het interne pluralistische beheer garandeert dat iedereen aan bod kan komen, ook de niet-georganiseerden. Door een evenwichtige kostenverdeling tussen de Vlaamse Gemeenschap, de lokale overheden en de gebruiker moet het aanbod de vraag dekken die door de lokale belangstellingssfeer wordt ingegeven.

Bij de subsidiëring moet rekening worden gehouden met het feit dat bepaalde cultuurcentra een duidelijke regionale functie vervullen.

Er moet een Vlaams archiefbeleid komen dat voldoende middelen verschaft aan de bestaande instellingen en dat de toekomstige ontwikkelingen volgt.

De ambities van de regering terzake zijn in de nieuwe regelgeving voor het lokale cultuurbeleid opgenomen en dus in volle uitvoering.

In dit onderdeel wordt ook de zorg om het archiefbeleid geuit. Dat resulteerde onder meer in een nieuw decreet voor de privaatrechtelijke archieven.

7. Kunsten

De kunstenaar is de motor van verandering en reflectie, en de antenne voor de samenleving van morgen. Het kunstenbeleid moet voorwaardenscheppend zijn, met speciale aandacht voor de beginnende kunstenaars en de zorg voor de dynamiek van het kunstgebeuren. Er moet worden onderzocht of de bestaande decreten voldoende kans geven aan jonge kunstenaars en niet teveel het terrein worden van gevestigde waarden.

Een Vlaams podiumkunstenplan wordt opgesteld met het oog op de volgende erkenningsronde van het Podiumkunstendecreet, als aanzet tot een allesomvattend podiumkunstenbeleid. Daarbij worden de nominatim gesubsidieerde instellingen betrokken, zowel voor de inhoudelijke evaluatie als voor het opzetten van een algemeen kader. Met dat plan moet het mogelijk worden de beschotten tussen de diverse vormen van podiumkunsten weg te nemen. Daarnaast zal een cultureel infrastructuurfonds, dat als een rollend fonds zal worden opgevat, worden uitgebouwd met het oog op de financiering van renovatie en optimalisatie van de bestaande culturele infrastructuur.

Er zijn subsidierondes voor podiumkunsten en muziek geweest. Voor de beeldende kunst is er een predecretaale regeling ontworpen. Er is verder een principebeslissing van de regering over de grote culturele instellingen en een FOCI (infrastructuur). In oktober werd het nieuwe Kunstendecreet door de regering principieel goedgekeurd.

8. Statuut van de kunstenaar

De Vlaamse regering zal er, op basis van de bestaande onderzoeken, bij de federale regering op aandringen dat ze werk maakt van een aangepast sociaal en juridisch statuut van de kunstenaar, zoals werd voorgesteld in het rapport van de subcommissie van de Kamer van Volksvertegenwoordigers.

De bevoegdheid ligt op het federale vlak, maar deze kwestie werd permanent gevolgd. Op 24 december 2002 werd de federale Programmawet goedgekeurd, waarin het sociaal statuut van de kunstenaars geregeld wordt. De Vlaamse Gemeenschap zal binnen het sectorconvenant van de artistieke sector een Kunstenloket oprichten voor kunstenaars en kunstorganisaties, om hen deskundig te begeleiden en te adviseren

9. Een actief jongerenbeleid

Jongeren, en in het bijzonder de niet-georganiseerde jongeren, moeten meer bij het beleid worden betrokken. Er wordt een specifiek jongerencultuurfonds opgericht dat als doel heeft onafhankelijke lokale of regionale initiatieven ter ontwikkeling van een eigen jongerencultuur te subsidiëren. Bij het beheer van dat fonds worden de jongeren maximaal betrokken.

De geuite beleidsdoelstellingen zijn grotendeels gerealiseerd, of minstens opgestart, via nieuwe of vernieuwde decreten voor het landelijke jeugdwerk, het lokale jeugdwerkbeleid, het Vlaams jeugdwerkbeleidsplan en het Vlaams jeugdbeleidsplan. De jongerencultuur kreeg hier ruime aandacht en het onderzoek naar beleidsmogelijkheden inzake jeugdculturen is afgerond.

10. Monumenten en landschappen, archeologie en hedendaagse architectuur

De Vlaamse regering neemt tevens een decretaal initiatief voor de bescherming van het cultuurhistorisch waardevolle varend erfgoed.

Om de impact op en de betrokkenheid van de bevolking te verhogen, wordt het initiatief van de Open Monumentendag verbreed, zowel in de tijd als wat de doelgroepen betreft.

(...)

De culturele betekenis van de hedendaagse architectuur is onvoldoende bekend. Toch hangt de algemene levenskwaliteit in hoge mate af van de manier waarop aan de leefomgeving vorm wordt gegeven. Er is een grote behoefte aan een actueel denk- en referentiekader.

Een Centrum voor Architectuur kan bijdragen tot het promoten van kwaliteitsvolle architectuur, tot reflectie en debat. Het kan tevens fungeren als een netwerkcentrum dat synergieën bewerkstelligt tussen de verschillende bestaande initiatieven en instellingen.

Het in dit hoofdstuk aangekondigde Centrum voor Architectuur is als Vlaams Architectuurinstituut onlangs opgericht.

B. Media

1. Nieuwe media

De Vlaamse overheid schenkt in haar mediabeleid ook speciale aandacht aan het stimuleren van multimediatechnologieën die de informatieverstrekking, de opiniëring en de cultuurbeleving met behulp van de nieuwe informatie- en communicatietechnologie mogelijk maken. Daartoe zullen de nodige projecten opgezet worden, waaraan een zo breed mogelijke groep van media-actoren kan deelnemen.

2. Vlaams filmbeleid

De Vlaamse regering zal het initiatief nemen om de huidige situatie in de filmsector grondig te analyseren. Op basis van die analyse zal gezocht worden naar middelen die aan de sector een nieuwe dynamiek kunnen geven. (...) Bijzondere aandacht moet uitgaan naar de mogelijkheden tot coproductie met de audiovisuele sector. Verder zal de Vlaamse regering er bij de federale regering op aandringen om de bestaande stimuli ten aanzien van de filmsector verder uit te breiden.

De oprichting van het Vlaams Audiovisueel Fonds komt tegemoet aan deze doelstellingen.

Er komt een nieuw reglement voor de subsidiëring van culturele initiatieven in de audiovisuele sector, zoals festivals, verenigingen, educatieve en bewaringsprojecten.

De federale overheid startte de invoering van de Taxshelter.

Daarnaast werd in zeer ruime mate meegewerkt aan de horizontale elementen van het regeerprogramma:

een groot percentage heroriëntering van beleid, na evaluatie, in samenspraak met de diverse sectoren met een al bij al beperkte budgettaire meerinput;

een sterke reductie van de decretale massa, in het jeugdwerk, het sociaal-culturele werk en het lokale cultuurbeleid.

III. VOORTGANGSCONTROLE RESOLUTIES EN MOTIES VLAAMS PARLEMENT

1 Resolutie over circusbeleid

Op 9 juli 2002 werd een resolutie aangenomen over de bevordering van het dierenwelzijn in de door de Vlaamse overheid gesubsidieerde circussen. In het kader daarvan werden een aantal specifieke maatregelen uitgewerkt tegen het gebruik van wilde dieren in circussen.

In 2002 werden in een nota tussen de Vlaamse overheid en de circussen een aantal afspraken vastgelegd. Daarnaast werd gesteld dat circussen die vanaf 2007 nog met exotische dieren werken, geen overheidssteun meer zullen ontvangen. Daar staat tegenover dat de circussen in deze overgang goed zullen worden begeleid. Hiervoor wordt samengewerkt met de federale diensten van de minister, bevoegd voor het dierenwelzijn. Alle circussen kregen ondertussen bezoek van de inspecteurs van dierenwelzijn en kregen aanbevelingen om het dierenwelzijn in circussen te verhogen. Er werden in elk geval geen onaanvaardbare situaties vastgesteld. Als antwoord op de vraag – in de resolutie - naar extra middelen, wordt in 2003 een systeem van zeer gerichte ondersteuning uitgewerkt waarbij, naast spreidingsimpulsen, het verhogen van de artistieke kwaliteit centraal zal staan.

Tegelijk wordt ook een bijdrage geleverd aan het overleg binnen de Raad voor Dierenwelzijn voor de realisatie van duidelijke Belgische normen inzake het welzijn van circusdieren. Het is de uitdrukkelijke intentie om zo snel mogelijk duidelijke normen te hebben voor het gebruik van dieren. Dat is immers in het voordeel van zowel de dieren als de circussen. De werkzaamheden in dit kader verlopen in een constructieve sfeer.

2 Met redenen omklede moties

Met redenen omklede motie van 22 januari 2003 over de subsidiëring van cultuurcentra ter uitvoering van het decreet Lokaal Cultuurbeleid van 13 juli 2001

Op 22 januari keurde het Vlaams Parlement een met redenen omklede motie goed waarin aan de Vlaamse regering gevraagd wordt in overleg met alle betrokkenen de procedure en de criteria voor de toekenning van de variabele subsidies aan de cultuurcentra te evalueren en de conclusies en aanbevelingen van dat overleg zo spoedig mogelijk om te zetten in een aanpassing van de regelgeving. Deze motie volgde op een debat in de Commissie voor Cultuur, Media en Sport van het Vlaams Parlement, waarin de minister reeds aankondigde dat hij bereid was om een open gesprek te voeren over aanpassingen aan het systeem van variabele subsidies. De periode waarvoor de subsidies worden toegekend, de gehanteerde parameters en de periode die is beoordeeld, konden in de loop van een constructief gesprek worden onderzocht en, indien nodig, worden aangepast.

Op 22 januari 2003 vond hierover een vergadering plaats, samen met de administratie, het steunpunt en de belangenbehartiger VVC. Het kader waarbinnen de gesprekken zouden worden gevoerd, werd hier afgesproken. Daarbij zou worden vertrokken van een grondige analyse van het systeem en de procedure waarop de beslissingen waren gebaseerd. Dit overleg zou midden februari worden voortgezet. Het feit dat een aantal gemeentebesturen, zowel bij de Cultuurpactcommissie als bij de Raad van State een klacht neerlegden, maakte een verder open gesprek in die fase onmogelijk. Wel werd aan het steunpunt Cultuur Lokaal gevraagd om, samen met de administratie, het nodige voorbereidende werk te leveren om op een onderbouwde manier het gesprek te kunnen voortzetten. Aan de Commissie Cultuurcentra van de Raad voor Volksontwikkeling en Cultuurspreiding wordt tevens gevraagd om zich hierover grondig te

buigen. Het is in het belang van de sector dat hierover in 2004, samen met de gemeentebesturen, politieke conclusies uit kunnen worden getrokken.

Met redenen omklede motie over het protocol van samenwerking met betrekking tot cultuur en onderwijs

Zoals het protocol tussen Cultuur en Onderwijs aangeeft, zal de samenwerking tussen Cultuur en Onderwijs een permanent aandachtspunt zijn van de administraties Cultuur en Onderwijs. De stuurgroep en de advieswerkgroepen kregen de opdracht mee om hierover concrete aanbevelingen te doen.

Een eerste belangrijk aandachtspunt was de opportuniteit te onderzoeken voor de oprichting van een steunpunt Cultuur en Onderwijs.

Op basis van deze adviezen zijn de ministers Vanderpoorten en Van Grembergen tot de conclusie gekomen dat er geen draagvlak is voor de oprichting van een autonoom steunpunt.

Vasthoudend aan de doelstellingen van het protocol tussen Cultuur en Onderwijs zijn de ministers overtuigd van de noodzaak om een structureel overleg te installeren, zowel op het niveau van de administraties, als op het niveau van de betrokken veldactoren.

De ministers willen dit overleg formaliseren en versterken door:

1. een structureel ambtelijk overleg te installeren tussen de administratie Onderwijs en de administratie Cultuur;
2. een coördinerende adviescommissie te installeren van de advieswerkgroepen te bestendigen.

Om de werkzaamheden van de huidige advieswerkgroepen en de stuurgroep te honoreren, stellen de ministers voor om in het voorjaar van 2004 een studiedag te organiseren waarop de werkzaamheden en adviezen van de commissies zullen worden voorgesteld.

De Vlaamse minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Cultuur, Jeugd en Ambtenarenzaken

Paul VAN GREMBERGEN